

๑
๗๙๐.๐๖๙
๐๔๖๓๐

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง
จังหวัดระยอง

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริพร เกื้อกุลธเนศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
กุมภาพันธ์ 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

P-5 ส.ร. 2551

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง
จังหวัดระยอง

บทคัดย่อ
ของ
ศิริพร เกื้อกุลธเนศ

อ
790.069
ศ463ค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
กุมภาพันธ์ 2551

ศิริพร เกื้อกุลธเนศ. (2551). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ
เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การจัดการนันทนาการ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธุ์, รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพจน์

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้าน
การให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับ
การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้
บริการภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน
โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการ
วิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales)
ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างโดย
การทดสอบค่า ที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง
จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. นักท่องเที่ยว ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขา
ชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยว ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขา
ชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยว ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยาน
แห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน
5. นักท่องเที่ยว ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยาน
แห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน
6. นักท่องเที่ยว ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของ
อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

TOURISTS' OPINION OF SERVICES AT KHAO CHAMAO-KHAO WONG
NATIONAL PARK IN RAYONG PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
SIRIPORN KEAKULTANES

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements For the
Master of Science Degree in Recreation Management
At Srinakharinwirot University
February 2008

Siriporn Keakultanes. (2008). *Tourists' Opinion of Services at Khao chamao-Khao wong National Park in Rayong Province*. Master Thesis. M.S. (Recreation Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committees: Asst. Prof.Chairoje Saiphant, Assoc. Prof.Tawate Piriyaopon.

The objective of this thesis is a studying and comparing the tourists' opinions on services. The tourists opinions which have a lot of sides are collected from Khao Chamao-Khaowong National Park Rayong Province. The sample of this research is analyzed by sex, age, education level, salary and trip characteristic. The number of sample is 500 and the collecting is absolutely by accidental. The tool on this research is the rating scales questionnaire. The data analyses use descriptive statistics which contain percentage values, means, standard deviations. Besides, there is means comparison which uses the T-test for 2 means comparison technique, F-test for several means comparison and Scheffe's method after the assumption is rejected. All of the tests use the significant level at .05.

The summary on the service opinions and assumptions of the Khao Chamao-Khaowong National Park tourists are shown below;

1. The tourists' opinion on the general service is rated as good.
2. The tourists who have the different sex have the same opinions on the general service.
3. The tourists who have the different ages have the same opinions on the general service.
4. The tourists who have the different education level also have the same opinions on the general service.
5. The tourists who have the different salary have the same opinions on the general service.
6. The tourists who have the different trip characteristic also have the different opinions on the general service.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง
จังหวัดระยอง

ของ
ศิริพร เกื้อกุลธเนศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๕๖๖

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
วันที่ 21... เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพณท์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกหวดี พึ่งโพธิ์ทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพณท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารมณ นาวากาญจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธุ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพจน์ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกทวี พึ่งโพธิ์ทอง รองศาสตราจารย์ ดร.อารมณีนาวากาญจน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ลงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้กับผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเสริมพันธ์ สาริमान หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณปานรัตน์ อินทปัญญา ที่ได้ให้การช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการทำปริญญานิพนธ์ ขอขอบคุณที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา

ขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่าน เพื่อนเรียนร่วมรุ่น 5 ทุก ๆ คนที่ประทับประครองกันมาจนจบการศึกษา ขอขอบคุณครอบครัวของตนเองที่อดทนและเป็นกำลังใจให้อย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณแม่ ประทุม พุ่มพัตถุน และพี่พี่ทุกคนในครอบครัว ที่ได้ให้การอบรม สั่งสอน สนับสนุนการศึกษามาโดยตลอดเป็นอย่างดี

ศิริพร เกื้อกุลธเนศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	7
ความหมายของความคิดเห็น.....	7
ความสำคัญของความคิดเห็น.....	8
ประเภทของความคิดเห็น.....	10
มูลเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็น.....	10
แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	12
ความหมายของการท่องเที่ยว.....	12
ความสำคัญของการท่องเที่ยว.....	14
ประเภทต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว.....	18
ประเภทของนักท่องเที่ยว.....	21
แนวความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ.....	22
ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ.....	24
อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
งานวิจัยต่างประเทศ.....	34
งานวิจัยในประเทศ.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย.....
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
5	สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....
	ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย.....
	สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	การอภิปรายผล.....
	ข้อเสนอแนะ.....
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	81
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถิติเงินรายได้และนักท่องเที่ยว.....	31
2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว.....	47
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้าน ในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง.....	49
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการ ให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก.....	50
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการ ให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัด ดำเนินการ.....	51
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการ ให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านบุคลากร.....	52
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการ ให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านกิจกรรม นันทนาการ.....	53
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่ง ชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตาม เพศ.....	54
9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขา ชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	55
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยาน แห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนก ตามอายุ.....	55
11 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	57
12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยาน แห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนก ตามระดับการศึกษา.....	58

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 60
14	ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้าน บุคลากรจำแนกตามระดับการศึกษา..... 61
15	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะ เมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อ เดือน..... 62
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..... 64
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา- เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามลักษณะการ ท่องเที่ยว..... 65
18	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะ เมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามลักษณะการ ท่องเที่ยว..... 66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 แผนที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งแต่เดิมนั้นคงมิได้เกี่ยวข้องกับระบบธุรกิจโดยตรง จุดประสงค์สำคัญของนักท่องเที่ยวอาจเป็นเพียงต้องการพักผ่อนหลังจากประกอบการทำงาน เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น การดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความต้องการที่จะพักผ่อนจึงมีมากขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด นำรายได้มาสู่ประเทศและมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ การท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้บริการ ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการปรับปรุงทางด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา สาธารณูปโภคต่าง ๆ (ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. 19)

ความสำคัญของแผนและโครงการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมให้เกิดความสะดวกสบายต่อการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดใจ และจะสร้างความประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้ แผนและโครงการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว ในปัจจุบันแผนและโครงการพัฒนาทางด้านบริการกำลังขยายตัวอย่างสูง และมีการกระจายไปตลอดแนวพื้นที่ศึกษา การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ เป็นการใช้องค์ความรู้ระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (ราไพพรรณ. 2544)

การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติ ให้มีทรัพยากรที่โดดเด่น และหายากในพื้นที่นั้นมิให้เสื่อมสภาพลงไป ฉะนั้นจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย โดยเฉพาะและมีเจ้าหน้าที่บริหารงานอย่างเพียงพอ และเพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป อุทยานแห่งชาติจึงต้องมีบริการในด้านการศึกษา เช่นการบรรยาย ฉายภาพยนตร์ เอกสารเผยแพร่ความรู้ นอกจากนี้ยังต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อศึกษาค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ และเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน อุทยานแห่งชาติจะต้องจัดการให้มีกิจกรรมทางนันทนาการ จัดให้มีความสะดวกในการคมนาคม สถานที่พักแรม ร้านอาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (อุทยานแห่งชาติ. 15)

อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ อำเภอแกลง กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกของประเทศ มีสภาพป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารของจังหวัดระยอง มีสัตว์ป่าชุกชุม และมี

ธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก หน้าผา ถ้ำ ทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่งดงาม ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาพักผ่อนในช่วงเวลาวันหยุดต่อเนื่องหรือวันหยุดประจำสัปดาห์ ทำให้ต้องมีการติดต่อในการจองบ้านพัก การติดต่อด้านกิจกรรมนันทนาการ ถ่ายภาพแรม รวมทั้งการขอข้อมูลในการเดินทางกำหนดการเปิด-ปิดอุทยาน ความสะดวกสบายที่ได้จัดไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว การจัดเก็บค่าธรรมเนียม ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความประทับใจและนักท่องเที่ยวจะได้กลับมาเยือนอีกครั้ง และเพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชนมุ่งสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับคามนิยมสืบต่อไป

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความนิยมอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตลอดทั้งปี การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดทั้งด้านบริการ ป้ายบอกเส้นทาง ภายในอุทยานฯ มีความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมปรับปรุงแก้ไขการให้บริการ และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับการบริการที่ดี ส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยว

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยนำเอาข้อมูลที่ศึกษาวิจัยได้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ภาครัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและแก้ไขก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และพัฒนาการให้บริการกับนักท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตั้งแต่เดือนมกราคม 2550 จนถึง เดือนกันยายน 2550 รวมทั้งสิ้น จำนวน 166,267 คน (ข้อมูลจากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ได้มาโดยการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. รายได้ต่อเดือน
5. ลักษณะการท่องเที่ยว

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการ

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกทางทัศนคติ เกิดจากพื้นฐานข้อเท็จจริงและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ อาจเป็นได้ทั้งความพึงพอใจหรือความเบื่อหน่าย การต่อต้าน หรือการชื่นชม จากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง และหลังจากได้รับการบริการแล้วมีความคิดเห็นอย่างไร

2. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยว ศึกษาความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

3. การให้บริการ หมายถึง การให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวที่ติดต่อใช้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัด ระยอง จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 3.1 ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.2 ด้านการจัดดำเนินการ
- 3.3 ด้านบุคลากร
- 3.4 ด้านกิจกรรมนันทนาการ

4. อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง หมายถึง หน่วยงานราชการ เป็นสถานที่พักผ่อนทางธรรมชาติ และเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการได้ตลอดปี

5. อายุ หมายถึง อายุของนักท่องเที่ยวที่ติดต่อใช้บริการอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

5.1 อายุ 15 – 25 ปี

5.2 อายุ 26 – 35 ปี

5.3 อายุ 35 – 45 ปี

5.4 อายุ 46 ปี ขึ้นไป

6. ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาในชั้นสุดท้ายของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

6.1 ประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น

6.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

6.3 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา

6.4 ปริญญาตรีขึ้นไป

7. รายได้ต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

7.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท

7.2 10,001 – 15,000 บาท

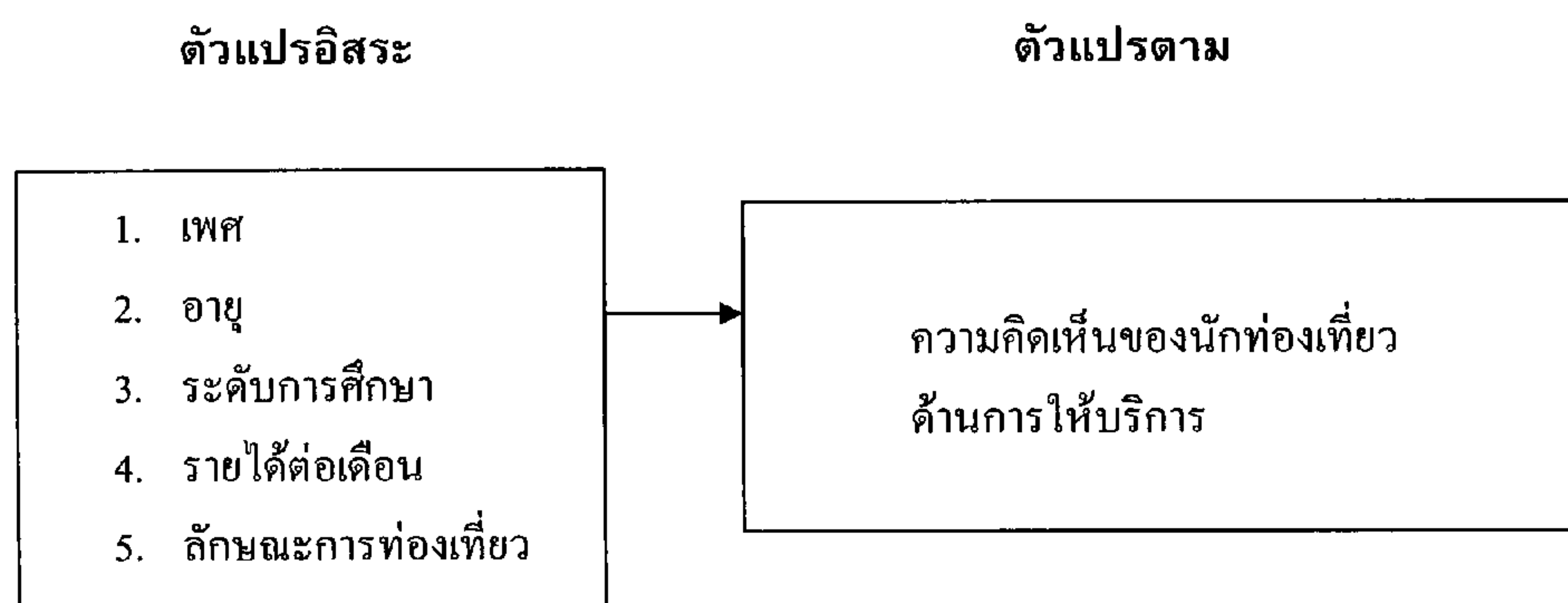
7.3 15,001 – 20,000 บาท

7.4 20,001 – 25,000 บาท

7.5 มากกว่า 25,000 บาท

8. ลักษณะการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้เดินทางมาเยือนสถานที่นั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้เดินทางแบบไปเช้า-เย็นกลับ และผู้เดินทางแบบค้างคืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
5. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
 - 1.2 ความหมายของความคิดเห็น
 - 1.3 ความสำคัญของความคิดเห็น
 - 1.4 ประเภทของความคิดเห็น
 - 1.5 มูลเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 - 2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
 - 2.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว
 - 2.3 ประเภทต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว
 - 2.4 ประเภทของนักท่องเที่ยว
 - 2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น (opinion) ตามรากศัพท์จากพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม
2. ทศนะหรือประมาณการที่เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นหนึ่ง เช่น ทศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนครอบครัว
3. คำแถลงของผู้ที่ยอมรับนับถือกันว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้มาขอปรึกษา

1.2 ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับทัศนคติมากไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คือ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออกด้วยการพูดหรือ การเขียนที่มีลักษณะเป็นการลงมติหรือตีความ ซึ่งอาจเป็นลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นอาจไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

มาเรีย (Maier. 1955: 52) กล่าวว่า ความคิดเห็น (opinion) เป็นการแสดงออกของเจตคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง (facts) อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นแล้วจะพบเสมอเมื่อบุคคลใดเกิดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งแล้ว บุคคลนั้นมักจะมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผล (justification) เพื่อสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็น แต่การแสดงเหตุผลดังกล่าวเป็นเพียงผลที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นเท่านั้น และยังได้กล่าวว่าความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลกระทบของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งชี้ให้เห็นลักษณะของการแปลความหมายขึ้นอยู่กับอิทธิพลของเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น และได้สรุปว่า ความคิดเห็นชี้ให้เห็นถึงเจตคติและเราจะทราบเจตคติได้จากการแสดงความคิดเห็นของเขาในเรื่องนั้น ๆ

นันแนลลี (Nunnally. 1959: 285-286) กล่าวว่า ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาชนทั่วไป ต่อชนบทรรมนิยมประเพณี และการแสดงออกทางด้านความคิดในโลกที่เกี่ยวกับตัวเขา เขาได้พยายามที่จะแยกความหมายของทั้งเจตคติและความคิดเห็นให้แยกจากกัน โดยกล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นจะใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึกและความชอบพอและยังกล่าวอีกว่า เรามักใช้คำว่า ความคิดเห็น มากกว่าคำว่า เจตคติ

คอลลาซา (Kolasa. 1969: 386) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผล (evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ (circumstances) หรือ ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในด้านข้อเท็จจริง

โคลเลสนิก (Kolesnik.1970: 320) สรุปคำนิยามของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจ จากการประเมินค่า (evaluation judgement) หรือทัศนะ (point of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลของทัศนคติ

ออสแคมป์ (Oskamp. 1977: 12) กล่าวถึงความคิดเห็นว่า มีความหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับเจตคติ บ่อยครั้งที่ทั้งสองคำถูกใช้แทนกัน

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2520: 104) ได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่าความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนเรามีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ

สุรางค์ จันทน์เอม (2525: 14) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ (perceive) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ หรืออาจเห็นด้วยตา ทัศนคติ คือการที่บุคคลมีความรู้สึกทั่ว ๆ ไปต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นคือการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวัน (2529: 29) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (Verbal expression) เกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและความเชื่อถือ ความคิดเห็น ดังกล่าวอาจประกอบด้วย องค์ประกอบทางอารมณ์หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534: 104) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือรู้สึกอย่างไรนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้นการวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

จุมพล นิภาเกษม (2536: 26) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออก

ภูวดล จันทรศร (2539: 12) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการแสดงออกที่สามารถสังเกตได้และการแสดงความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งบุคคลอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้

1.3 ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ละคนแสดงความเชื่อ ความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อนโยบาย การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและพอใจของผู้ร่วมงาน

เบสส์ (Best. 1986: 181) กล่าวว่าในการศึกษาถึงความเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่การซักถาม สอบถาม บันทึกรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง เบสส์ (Best) ได้เสนอ

แนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่า ความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะได้สามารถทำข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้หรือไม่ ในการวางแผนใด ๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมาจะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป

นีออน กลิ่นรัตน์ (2525: 89) ให้ความเห็นว่า เนื่องจากความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ไกล่เกลี่ยกันมาก ดังนั้นการวัด ความคิดเห็นจึงใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก และมีวิธีการวัดหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น

1. การวัดความคิดเห็น

เป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการให้ผู้ถูกวัด รายงานตนเองถึงความรู้สึกทำที่ต่อสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นไปในรูปแบบบวกหรือทางลบ ไม่ได้แยกวัดองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก หรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียง ดี-ไม่ดี สนับสนุน-คัดค้าน เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย มาตรฐานวัด ทัศนคติแบบนี้แบ่งออกได้หลายประเภท เช่น มาตรฐานวัดของลิเคิร์ท (Likert – type scales) ได้สร้างมาตรฐานวัดทัศนคติ โดยพัฒนามาจาก ของ Thurstone มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบปะปนกัน ส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินว่า ข้อความใดตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรฐานวัดแบบนี้ มักจะพบว่าผู้ตอบที่ช่องไม่มีความเห็นเป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่า เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย และไม่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย แทนคำว่าเฉยๆ เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

2. การสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคลเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม นอกจากนั้นอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้เพื่อวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นได้แก่

2.1 การใช้วิธีการกึ่งสะท้อนภาพ เช่น การให้ผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพที่มองเห็น ไม่ชัดเจน หรือให้เติมคำหรือข้อความ หรือให้พูดคำใดคำหนึ่งที่นึกขึ้นได้ทันทีหลังจากที่เสนอคำที่ต้องการวัด

2.2 ผลการทำแบบทดสอบแบบปรนัย คือการเลือกคำตอบจากแบบทดสอบแบบปรนัยในตัวเลือกที่ไม่ถูกต้อง และแสดงถึงความลำเอียงในเรื่องนั้น โดยจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ด้วย

2.3 การวัดจากปฏิกิริยาของร่างกายเนื่องจากว่าขณะที่ร่างกายเกิดอารมณ์จะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่สามารถวัดได้ เช่น การใช้เครื่องวัดการตอบสนองของผิวหนัง การวัดจากอัตราการเต้นของหัวใจ การบีบตัวของหลอดเลือด การหดและการขยายตัวของม่านตา สิ่งเหล่านี้จะทำให้รู้ถึงความเข้มข้นของทัศนคติ แต่ไม่สามารถบอกทิศทางว่าเป็นไปในทางลบหรือทางบวก

2.4 การวัดด้วยการแสดงออกทางใบหน้า แบบนี้แบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็นอาการของปาก กล่าวคือ ถ้าริมฝีปากโค้งขึ้นก็แสดงว่ามีความเห็นด้วย ถ้าริมฝีปากอยู่ในระดับแนวราบหรือปกติแสดงว่า ไม่แสดงความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจ แต่ถ้าริมฝีปากโค้งลงล่างแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วย

การวัดทัศนคติส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแบบรายงานตนเอง เพราะสามารถจัดเก็บข้อมูลได้จากคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์ ที่มีลักษณะคำถามไว้ให้เลือกตอบ และลักษณะคำถามที่ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ หรืออาจใช้แบบสอบถามซึ่งสามารถใช้ได้รวดเร็วข้อมูลที่ได้อาจนำไปอธิบายได้กว้างขวาง แต่มีข้อจำกัด เพราะอาจได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเขา เนื่องจากบุคคลเกิดความระมัดระวังในการตอบแบบสอบถาม เพราะฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันเพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 ประเภทของความคิดเห็น

รีมเมอร์ (Remmers et al: 1995) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประเภทคือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ สามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางที่บวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง รักจนบูชา ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นประเภทนี้รุนแรง เปลี่ยนแปลงได้ยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ เป็นความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

ศรีสุรางค์และคณะ (2542: 152) ได้แบ่งความคิดเห็นเป็น 2 ประเภทคือ

1. การคิดโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (undirected thinking) เป็นความคิดที่อิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก ผลสิ้นสุดของความคิดไปจบที่จุดใดจุดหนึ่งต่อได้
2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (the goal-direction thinking) เป็นการคิดที่เกิดขึ้นเมื่อเราต้องการหาคำตอบหรือหาวิธีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดชนิดนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่นการคิดวิเคราะห์ วิจัย การคิดสร้างสรรค์

1.5 มูลเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็น

ฟอร์สเตอร์ (Forster. 1952: 119) สรุปว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นมี 2 ประเภทคือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ค้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นข้อเท็จจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์อ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน แต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

ออสแคมป์ (Oskamp. 1991: 119-138) กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นมี 5 ปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย เป็นปัจจัยตัวแรกโดยมีการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลกับระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษาเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ ปัจจัยทางร่างกาย เช่นอายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษนิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือได้พบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเองทำให้เกิดเจตคติ หรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ การแสดงความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันของแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นว่าต้องจำเป็นเสมอไปขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลได้รับมา จนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคล โดยมีผู้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ดังนี้

จำเรียง ภาวิจิตร (2536: 12) กล่าวถึงอิทธิพลของความเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาชิกเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้นหรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ อันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะเห็นคล้อยตามด้วยหรือไม่ก็ตาม ในทางตรงกันข้ามในการกระทำเดียวกันแต่ไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกก็จะเป็นกลุ่มเฉื่อยชา

โสภา พิสัมย์ (2543: 112) ปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 2. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ และคุณภาพของสมอง
 3. ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษาให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากขึ้นมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
 4. ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว
 5. ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็น
 6. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
 7. สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะว่าจะเป็นการสื่อในการสร้างความคิดทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ
 8. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่
- จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งองค์ประกอบของความคิดเห็นมีปัจจัยหลายอย่างที่จะนำมาใช้ในการยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งที่มองเห็น การกระทำทั้งทางบวกและทางลบ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

คำว่า “การท่องเที่ยว” (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมิได้หมายเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ดังที่ส่วนมากเข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอด

จนการเยี่ยมชมเยยณญาดิพิน้องกันนับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นภาพใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่าธุรกิจทางการท่องเที่ยวในทุกวันนี้เป็นธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก หากเทียบกับธุรกิจอื่น ๆ ที่เป็นรายการเดี่ยวๆ (Single Item) ด้วยกัน

ความหมายของคำว่า **การท่องเที่ยว** ในหลักการแล้วอาจจะกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (Temporary)
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ (Voluntary)
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือรายได้

ในปี พ.ศ. 2506 องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าเนื่องจากคำว่า **การท่องเที่ยว** เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ดังกล่าวแล้ว จึงสมควรกำหนดคำจำกัดความของคำว่า **นักท่องเที่ยว** ระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) ให้เป็นคำที่กินความกว้างขวางขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จะสามารถใช้เปรียบเทียบซึ่งกันและกันได้ต่อไป โดยเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกใช้คำว่า **“ผู้มาเยือน”** (Visitors) แทนคำว่า **“นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน”** (Tourists) ซึ่งคำว่า **ผู้มาเยือน** (Visitors) ให้หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปยังประเทศที่ตนมิได้พักอาศัยอยู่เป็นประจำด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตามที่มีมิใช่ไปประกอบอาชีพหารายได้

คำว่า **“ผู้มาเยือน”** จะหมายรวมถึงผู้เดินทาง 2 ประเภท ดังนี้

1. **นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Tourists)** ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ (Local Accommodation) และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักผ่อน ทัศนศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อธุรกิจ ร่วมการประชุม สัมมนา เป็นต้น โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยว ดังนี้

- 1.1 International Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน เดินทางเข้ามาในประเทศและพำนักร้อยครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (1 คืน) และไม่เกิน 60 วัน

- 1.2 Domestic Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน อาจเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยเดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มีมิใช่ไปทำงานหารายได้ และระยะเวลาที่พำนักร้อยไม่เกิน 60 วัน

2. **นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Excursionists)** ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวและอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมงและไม่ได้ใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ

เช่น ผู้เดินทางมากับเรือสำราญ (Cruise) โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวได้ในทำนองเดียวกัน คือ

2.1 International Excursionist หมายถึง นักทัศนาจรระหว่างประเทศ

2.2 Domestic Excursionist หมายถึง นักทัศนาจรภายในประเทศ

เสรี วังไพจิตร (2530: 2-3) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้เฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อน หรือเพื่อความสนุกสนานอย่างที่คนส่วนมากเข้าใจกันเท่านั้น แต่การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา เพื่อหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อติดต่อธุรกิจ ตลอดจนเพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง ก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

วรรณ วรศุวณิช (2539: 17) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ และตลอดระยะเวลาเหล่านั้น ได้มีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น การไปเที่ยวชมสถานที่ที่สวยงามหรือทัศนียภาพแปลก ๆ หรือเดินซื้อสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 17) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว เป็นกระบวนการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) ที่มีการเดินทาง (travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งมักถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม วิถีประเพณี และด้านสถานะเพื่อการยอมรับนับถือ

สุภาพ บุญไชย (2549: 126) ความหมายขององค์การสหประชาชาติ คือ การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุมแต่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน หรือไปพำนักรอยู่เป็นการถาวร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้อธิบายว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางตามเงื่อนไขที่กำหนดเป็นสากล 3 ประการ ได้แก่

1. เดินทางจากที่อยู่ปกติไปที่อื่นชั่วคราว
2. เดินทางโดยสมัครใจ
3. ไม่ใช่เดินทางไปประกอบอาชีพ หรือหารายได้ และไม่ใช่นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดที่เดินทางไป โดยที่จุดประสงค์ของการเดินทางไม่เฉพาะเพื่อการพักผ่อนหรือสนุกสนานรื่นเริงแต่รวมถึง เพื่อประชุมสัมมนา ศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา ติดต่อธุรกิจหรือเยี่ยมญาติ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ นักท่องเที่ยว และนักทัศนาจร

เบจมาส อุทกศิริ (2549: 47) การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำโดยปกติ การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางของคนจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจตราบที่ผู้เดินทางยังมิได้ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่นปลายทางโดยการท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์

พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักแรมต่างถิ่นเป็นการชั่วคราว โดยมีได้ประกอบอาชีพ

2.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ในปัจจุบันสถานการณ์ทั่วโลกกำลังประสบกับปัญหานานัปการ เช่น ปัญหาประชากรของโลกที่เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร วัตถุดิบและพลังงานต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งส่งผลกระทบไปทั่ว ประเทศไทยเองก็กำลังประสบปัญหาเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ทั้งปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงิน ด้านผลิตผลทางการเกษตรก็เริ่มมีปัญหามากขึ้นทั้งขีดจำกัดด้านฤดูกาล พื้นที่เพาะปลูก และปัญหาการตลาดในการส่งออก เป็นต้น แต่ทว่าการท่องเที่ยวซึ่งเป็นอุตสาหกรรมบริการเกี่ยวกับการนันทนาการกลับทวีบทบาทสูงมากยิ่งขึ้น นอกจากจะสามารถนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาให้แก่ประเทศชาติเป็นจำนวนมากแล้ว ยังช่วยในการสร้างงานและช่วยกระจายความเจริญออกไปสู่ส่วนภูมิภาคได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจมากมายหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านที่พัก อาหาร และธุรกิจการนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรง คือ บริการ กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ซึ่งได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรม และหัตถกรรม เป็นต้น

การซื้อสินค้าและการบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญยิ่ง การลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศแล้ว ยังช่วยสร้างงานอาชีพอีกหลายแขนง และเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอีกด้วย นอกจากนี้ทางด้านสังคม การท่องเที่ยวก็เป็นการพัฒนาที่ช่วยลดความตึงเครียดพร้อม ๆ กับสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้มาเยือนและเจ้าของท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกประเภทอื่น ๆ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ
2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้ มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงิน เช่นในปี พ.ศ. 2545 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 558,821 ล้านบาทนั้น รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินเพียงประมาณ 235,337 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นได้เป็นอย่างมาก
3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงาน สร้างอาชีพมากมาย และเป็นการเสริมอาชีพ โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศ

เกษตรกรรม คนทำไร่ทำนาปีละประมาณ 5-6 เดือน ยังมีเวลาว่าง แม้แต่ฤดูทำนาทำไร่ก็มีวันว่างอยู่ไม่น้อย อาชีพที่เกิดจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปป้อนตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เพิ่มได้เป็นอย่างดี หรือในเมืองท่องเที่ยวก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยว ถ้ามีเรือก็อาจนำมาดัดแปลงเป็นเรือนำเที่ยว เป็นต้น

4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น จากการวิจัย การสร้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 1 คน จะมีส่วนสร้างงานทั้งทางตรงและ ทางอ้อมเฉลี่ยประมาณ 1 คน เช่นกัน

5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงที่สุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใด ก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ซื้อผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และหากพักแรมก็ต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับโรงแรม แต่จะกระจายออกไปยังผู้เลี้ยงไก่ ผู้ปลูกผัก ฯลฯ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึกได้ ก็จะมีการนำวัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก แม้ว่าจะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมาก ๆ ก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตหรือ Multiplier Effect ทางการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ Multiplier Effect ของการท่องเที่ยวที่เคยสำรวจในประเทศไทยมีค่าทวีประมาณ 2.06 เท่า กล่าวคือ ถ้านักท่องเที่ยวเอาเงินมาใช้ 100 เหรียญ เงินนั้นจะกระจายไปกระตุ้นให้เกิดการผลิตในสาขาต่าง ๆ 2.06 เท่าตัว นั่นคือ เงิน 100 เหรียญ จะหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยคิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 2.06 เหรียญ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่า Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ จากสถิติที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลกได้มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2493 นักท่องเที่ยวนานาชาติทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และได้เพิ่มขึ้นเป็น 290 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2527 กระนั้นก็ดี นักวิชาการทางการท่องเที่ยวก็ยังเชื่อว่า ปริมาณการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นแต่เพียงการเริ่มต้นเท่านั้น เพราะว่าประชากรของโลกจะเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่วิวัฒนาการทางการขนส่งที่สามารถบรรจุผู้โดยสารได้จำนวนมาก ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเท่านั้นดังแต่ก่อน และการท่องเที่ยวเป็นเรื่องความพอใจของแต่ละบุคคล และแม้องค์การสหประชาชาติก็ถือว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน”

7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศ เหมือนกับ การปลูกข้าว ปลูกพืชอย่างอื่น ถ้าฝนไม่ตกบางทีก็ปลูกไม่ได้ แต่เนื่องจากผลผลิตของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เสนอขายให้นักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา สภาพอากาศ และสิ่งที่มีมนุษย์ก่อสร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ตลาดน้ำ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็น ทรัพยากรที่มีความยั่งยืน ไม่ผันแปรหรือขึ้นอยู่กับสภาพฝนฟ้าอากาศ ดังเช่น การผลิตด้าน เกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมอื่น ไม่ต้องการลงทุนและเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นจาก องค์การท่องเที่ยวโลกอย่างจริงจัง ที่จะให้ประเทศที่กำลังพัฒนาได้สนใจและหันมาใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นประโยชน์เพิ่มเติมต่ออาชีพ เกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิม นับเป็นความได้เปรียบอย่างมากของอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว

8. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนการฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สังคมไทยเป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็น มรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ระหว่างคนไทยด้วยกันเอง และอวดชาวโลก เมื่อมี การท่องเที่ยวเป็นสื่อในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมดังกล่าว เจ้าของท้องถิ่นก็จะ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในแง่ของการเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวและ ช่วยกันฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้

9. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการ เดินทางท่องเที่ยวจากภูมิภาคหนึ่งไปยังภูมิภาคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคน ต่างประเทศ ก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะได้ช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมี ผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะ เป็น การสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น

10. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคง ให้แก่พื้นที่ ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปทีใด จะต้องมั่นใจว่าจะมีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ฉะนั้น แหล่งใดที่นักท่องเที่ยวเข้าไปได้ แหล่งนั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ รัฐได้ตระหนักดีในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้ว่ามีคำสั่งให้มีการ จัดตั้งหน่วยตำรวจเฉพาะกิจให้ดูแลนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ คือ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ

11. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพ สัมพันธไมตรี เป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเดินทางไปมาหา สู่กัน ผลก็คือความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยกันรักษาสัมพันธไมตรีให้มั่นคง เป็นการช่วยจรรโลงสันติภาพแก่โลก

12. การท่องเที่ยวส่งเสริมให้เกิดความรัก ความผูกพันความเข้าใจดีต่อกันระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ดังเช่น ที่นักท่องเที่ยวหลายรายที่เคยมาเยือนไทยแล้วมักจะกลับมาอีก เพราะมีความประทับใจในอัธยาศัยไมตรีของคนไทย วัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ หรือทิวทัศน์ที่สวยงาม และยังนำไปสู่การช่วยเหลืออุดหนุนทางการเงินจากหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานระหว่างรัฐเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ ดังเช่น ที่ไทยได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนมรดกโลกเพื่อทำนุบำรุงทุ่งใหญ่นเรศวร ห้วยขาแข้ง อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

13. ช่วยให้เกิดการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญเติบโตขึ้นทำให้ รัฐต้องอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และปลอดภัย จึงต้องมีการก่อสร้างถนนหนทาง การประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ การสื่อสารคมนาคม สนามบิน อันมีผลดีต่อส่วนรวมของประเทศ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับความสะดวกสบายไปด้วย

14. ช่วยลดปัญหาการอพยพเข้าสู่เมืองหลวง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวไปเที่ยวต้องนำเงินไปใช้จ่าย ทำให้ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มีรายได้จากการขายของที่ระลึก อาหาร เครื่องดื่ม ที่พัก การบริการรถรับส่ง การผลิตแพคเกจทัวร์เพื่อล่องลำน้ำ การนำช้างมาบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น การมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ดีตามแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น จึงช่วยลดการอพยพไปหางานทำต่างถิ่น หรือในเมืองหลวงได้

15. ช่วยกระตุ้นการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกิน มาผลิตให้เกิดรายได้เพิ่มพูน เช่น การผลิตสินค้าที่ระลึกจากเปลือกไม้ เปลือกหอย เศษผ้า เศษหนัง รังไหม กระดาษฟาง กระดาษหนังสือพิมพ์ ดินเหนียวที่ใช้ปั้นตุ๊กตาหรือทำวัสดุอื่น ๆ เศษฟางที่ประดิษฐ์เป็นรูปนกต่าง ๆ สามารถทำให้จังหวัดชัยนาทเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ ปัจจุบันนี้มีผู้นำกระดาษหนังสือพิมพ์มาทำกระเป๋ และเครื่องใช้ที่สวยงาม รวมทั้งทำพวงหรีด ทำให้ช่วยลดปัญหามลพิษจากไฟมได้ด้วย นอกจากการคิดค้นสิ่งใหม่แล้วยังนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสินค้าอื่น ๆ ให้ดีขึ้น ทำให้เป็นที่นิยมและขายได้ราคาดีขึ้น

16. ช่วยให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เป็นผลให้มีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี ธรรมชาติ โบราณสถาน หรือประเพณีที่แปรเปลี่ยนไปก็ได้รับการฟื้นฟูส่งเสริมจากรัฐ และมีการจัดเทศกาลที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้อย่างน่าภาคภูมิใจ เช่น ประเพณีนบพระเล่นเพลง

จังหวัดกำแพงเพชร งานพระนครศรีรั้วจังหวัดเพชรบุรี งานประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

17. เป็นประโยชน์ทางการศึกษา การค้นคว้าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวาง เช่น การผลิตสารคดีท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม แม่น้ำหวงเหอ เทียวแลปป์แลนด์ หรือสารคดีอินโดจีน ที่เป็นเรื่องราวของประเทศลาว เวียดนาม กัมพูชา สารคดีชุดแม่น้ำในไทย ล้วนแต่ให้ความรู้อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง

18. เป็นประโยชน์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกรวดเร็ว เช่น การพัฒนายานพาหนะประเภทเครื่องบินให้บรรจุคนได้มากขึ้น สามารถขับเคลื่อนด้วยความเร็วสูง ใช้ระยะบินขึ้นลงตามทางวิ่งในระยะสั้น มีระบบการควบคุมการจราจรทางอากาศที่ทันสมัย หรือรถยนต์โดยสารสามารถปรับเอนได้กว้าง หรือเป็นรถสองชั้นที่เดินทางได้มากขึ้น มีการผลิตเครื่องขายอาหารเครื่องดื่มแบบอัตโนมัติ คอมพิวเตอร์เปลี่ยนภาษา กล้องถ่ายรูปอัตโนมัติ ระบบการธนาคารเงินรูต ระบบเงินจิ้มระบบการโอนเงินระบบการเคลื่อนย้ายสัมภาระ ระบบทางเลื่อนอัตโนมัติ ระบบการสำรองที่นั่งด้วยคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

2.3 ประเภทต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว

วรรณ วทัญญู (2539: 17-18) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่างเช่น ความสวยงามของภูมิประเทศความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น ๆ เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตนและต้องผ่านขบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น สุลกการ ด่านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่น ๆ หลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้งการที่จะต้องเดินทางไกล ๆ ก็อาจจะเป็นอุปสรรค หรือ ทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจ หรือมีความสนใจน้อยลงก็ได้

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวอีกด้วย เช่น การไปท่องเที่ยวในระหว่างวันหยุด อาจจะเป็นการไปตากอากาศ ชมสภาพบ้านเมือง หรือไปดูชีวิตความเป็นอยู่ในชนบท รวมถึงการไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เป็นต้น จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาจจะแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกได้เป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับ ความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่าง ๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่าง เพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจจะรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้ สถานที่ไปพักผ่อนจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขา ที่ห่างไกลความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่าง ๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ ประการที่สองเป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ที่ไปเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ทะเล ภูเขา หรือการเดินป่า เพื่อยิงนก ตกปลา หลาย ๆ แบบ มักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และการสัมมนา ความจริงแล้วลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ไม่น่าจะจัดว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้ว การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนาจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดี สะดวก ปัจจุบันการท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือการที่บุคคลได้ไปต่างประเทศเพื่อศึกษาดูงานวิจัย หรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้ รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างหนึ่ง

วาลีน สมิท (ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543: 65-66; อ้างอิงจาก Vaiane Smith. 1997: 2-3) ได้จำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้ประสงค์จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมไปถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ
2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ เป็นการดึงดูดใจท่องเที่ยวมาจากแดนไกลให้เข้ามาท่องเที่ยว และข้อนี้จะเน้นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นพิภพก็อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพการเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือ การตั้งแคมป์ เป็นต้น
3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Culture Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและการเข้าร่วมใช้ชีวิตวิถีเก่า ๆ ที่กำลังจะสูญหายไปในห้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณี และงานเทศกาล เป็นต้น
4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุเก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการไปชมอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหารวัดต่าง ๆ และการแสดงแสงเสียงเด่น ๆ ในอดีตกาล เป็นต้น
5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การประชุมหรือการพบปะกันหรือการสัมมนา ซึ่งมักรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง ก็จะมีการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม แล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการอย่างไร
6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา น้ำพุแร่รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ช่วยในการผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าวได้แก่ หาดทราย ชายทะเล การแข่งขันกอล์ฟในสนามกอล์ฟชั้นเยี่ยม และการแข่งขันเทนนิส เป็นต้น การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะ
7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) การท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงาน และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อการดูงาน ประชุม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัท ห้างร้าน จะเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ทั้งหมด

เบจมาส อุทกศิริ (2549: 39) การจัดประเภทของการท่องเที่ยว ตามหลักวิชาการท่องเที่ยว มีดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุก เป็นการท่องเที่ยวโดยใช้เวลาหยุดงานเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น เพื่อพบเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทิวทัศน์อันสวยงาม ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อสงบอารมณ์ และอื่น ๆ ที่มีผลเป็นความสนุก

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาวันหยุดเพื่อพัก โดยไม่ทำอะไร เพื่อขจัดความเมื่อยล้าทั้งหลายทั้งปวง ทั้งทางกายและทางใจที่เกิดขึ้นในเวลาทำงานให้หมดสิ้นไป และเรียกพลังกำลังกลับคืนมาสำหรับเริ่มต้นทำงานในคาบวันใหม่

สุภาพ บุญไชย (2549: 5-6) แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งย่อยเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ ตามแต่แนวคิดและวัตถุประสงค์แต่ในที่นี้ขอแบ่งการท่องเที่ยว โดยยึดเป้าหมายการไปชมของ นักท่องเที่ยวเป็นหลัก ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สภาพทางกายภาพของธรรมชาติ ที่มีความสวยงาม หรือความน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก แม่น้ำลำธาร ชายทะเล เกาะแก่งภูมิทัศน์ และสภาพภูมิศาสตร์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงบริเวณซึ่งมนุษย์เราได้เข้าไปปรับปรุงตกแต่งเพิ่มเติมในบางส่วน ให้ความงามของธรรมชาติเด่นชัดยิ่งขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน และสถานที่ตากอากาศต่าง ๆ

2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์เราได้สร้างสรรค์ขึ้นตามวัตถุประสงค์และเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกของอดีตและได้สร้างเสริมขึ้นในสมัยปัจจุบันแต่มีผลดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ พระราชวัง ศาสนสถาน โบราณวัตถุสถาน อนุสรณ์สถานและพิพิธภัณฑ

3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมและการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือ และสืบทอดต่อกันมาตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพชีวิตไทยริมคลอง ตลาดน้ำ เรือนแพ หมู่บ้านชาวเขา หมู่บ้านประมง งานเทศกาลประเพณี ศูนย์แสดงวัฒนธรรมประเพณี และสวนสนุก เป็นต้น

2.4 ประเภทของนักท่องเที่ยว

ประเภทของนักท่องเที่ยว หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรสนิยมและแบบแผนการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน (เสรี วังสไพจิตร. 2534: 32) จากความหมายดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ (Intangible-Product) เป็นธุรกิจที่ขายฝัน กล่าวคือ นอกจากค่าใช้จ่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นค่าสินค้าของที่ระลึกแล้ว นอกนั้นจะเป็นการซื้อประสบการณ์

ดังนั้น จึงต้องพิจารณาประเภทนักท่องเที่ยวทั้งจากแง่มุมของประชากรศาสตร์ (Demographics) อันได้แก่ รายได้ อาชีพ เพศ ถิ่นที่อยู่ และแง่มุมทางจิตวิทยา (Psychographics) เป็นต้น (ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543: 61)

อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดของสแตนลีย์ ซี.พล็อก(ศิริ สามสุโพธิ์. 2543: 62 ; อ้างอิงจาก Stanley C.Plog, 1974: 55-58) ได้จำแนกประเภทของนักท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักจิตวิทยา ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Psychocentrics) คือ นักท่องเที่ยวที่คิดหรือสนใจแต่ปัญหาเล็ก ๆ ในชีวิตของตนเอง ชอบสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ไม่ต้องการทดลองสิ่งแปลกใหม่ ทั้งที่พัก อาหาร และสิ่งบันเทิง และบุคคลใหม่ ๆ ไม่ต้องการพบสิ่งยุ่งยากและเหตุการณ์ที่ผิดปกติ
2. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองปานกลาง (Near Psychocentrics) คือนักท่องเที่ยวประเภทที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการเน้นตัวเองและการเดินทางสายกลาง
3. นักท่องเที่ยวประเภทเดินทางสายกลาง (Mid-Centrics) คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ชอบผจญภัย แต่ก็ไม่รังเกียจการทดลองสิ่งใหม่ ๆ トラบเท่าที่ไม่เสี่ยงอันตรายเกินไปหรือไม่ผิดปกติเกินไป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มนี้
4. นักท่องเที่ยวประเภทชอบความหลากหลายพอสมควร (Near Allocentrics) คือนักท่องเที่ยวประเภทที่เป็นกลุ่มอยู่ระหว่างกลุ่มเดินทางสายกลางและกลุ่มที่มีความสนใจที่หลากหลาย
5. นักท่องเที่ยวประเภทมีความในหลากหลาย (Allocentrics) คือนักท่องเที่ยวประเภทที่สนใจในกิจกรรมหลากหลายเป็นพวกที่เปิดเผย และมีความมั่นใจตัวเอง ชอบผจญภัยอย่างมากและเต็มใจออกไปเผชิญโลก เผชิญชีวิต การเดินทางกลายเป็นช่องทางในพวกเขาได้แสดงออกมา ซึ่งความอยากรู้อยากเห็น และได้สนองความอยากรู้อยากเห็นของพวกเขาด้วย เป็นกลุ่มที่ชอบทดลองของใหม่ ๆ ทั้งที่พัก อาหาร การบันเทิง และผู้คนที่แตกต่างกันไปจากตนเอง ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลางไม่อาจยอมรับได้

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

การท่องเที่ยวและการกีฬา (Tourism and Sports) เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่และหลากหลายแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกระบวนการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (leisure time) ที่มีการเดินทาง (travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่มีถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี และด้านสถานะเพื่อการยอมรับนับถือ กิจกรรมท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างความประทับใจ มีความซาบซึ้งในธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน และสัมผัสในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมถึงบุคลิกภาพด้วย คำว่า “นันทนาการ” ได้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาชีพนันทนาการ และการศึกษาทั่วไปให้ความหมายเกี่ยวกับนันทนาการไว้ต่าง ๆ ดังนี้

อารมณฺ์ นาวากาญจน์ (2541: 1-2) กล่าวว่านันทนาการคืออาการแห่งความสุข สนุกสนาน ร่าเริงหลังเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Recreation ซึ่งแปลว่าสร้างหรือ ทำ ขึ้นมาใหม่ หรือ ทำให้เกิดขึ้นใหม่

สมบัติ กาญจนกิจ (2542: 26) กล่าวถึง นันทนาการว่า มีกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบ เช่น เกี่ยวกับการเล่น แต่มีความแตกต่างกันในรูปแบบของนันทนาการ มีหลายอย่างนอกเหนือจากการ เล่น อาจเป็นการศึกษาความซาบซึ้งในการเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือพัฒนาการทาง อารมณฺ์

จันทร์ ผ่องศรี (2530: 6-7) กล่าวว่า นันทนาการ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สาระทางการพัฒนาอารมณฺ์ และทำให้เป็นคนที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ได้ด้วย

จากความหมายของนันทนาการที่กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่า นันทนาการมีความหมาย ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในยามว่าง ประกอบไปด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดความ พึงพอใจ ทำให้มีอารมณฺ์สุขในสิ่งที่กำลังกระทำ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช

อุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยา ซึ่งมีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นทัศนียภาพอันงดงาม น้ำตก ถ้ำ และภูเขา หรือดอกไม้ และสัตว์นานาชนิด ที่มีความสำคัญยิ่ง อุทยานแห่งชาติของประเทศไทยถือเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากมาย สำหรับแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นแหล่งที่อยู่ อาศัยของพืชและสัตว์ที่มีคุณค่าในเชิงวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และเชิงนิเวศวิทยา อุทยานแห่งชาติ ของไทยส่วนใหญ่ถือเป็นแหล่งที่มีความสำคัญ ทั้งทางความสวยงามทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ความสวยงามทางธรรมชาติ ภูมิประเทศ หรือภูมิศาสตร์ของอุทยานแห่งชาตินี้ เป็นที่ประจักษ์ต่อทั้ง ผู้มาเยือนจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสิ่งที่ปรากฏต่อสายตาของนักท่องเที่ยวทั้งหลายนี้ เป็น คำอธิบายในตัวเองได้เป็นอย่างดี

หากพิจารณาอุทยานแห่งชาติในแง่ของการเป็นพื้นที่อนุรักษ์แล้ว ถือว่ามีบทบาทที่สำคัญ ยิ่งในการรักษาเสถียรภาพเชิงนิเวศวิทยา และการอนุรักษ์ในความหลากหลายด้านชีววิทยา พื้นที่ อนุรักษ์เหล่านี้ ยังเป็นสถานที่พิเศษสุดสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งความรู้ทาง การศึกษาอีกด้วย ถึงปัจจุบันนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ไปแล้วทั้งสิ้น 103 แห่ง พื้นที่ประมาณ 32.93 ล้านไร่ และเตรียมการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพิ่มเติมอีก 45 แห่ง พื้นที่ประมาณ 12.97 ล้านไร่ รวมเป็น 148 แห่ง พื้นที่ประมาณ 45.90 ล้านไร่ เนื่องจากความจำเป็นในการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านชีวภาพ และระบบนิเวศ ที่อยู่ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีความสำคัญอย่างมากนี้เอง จึงทำให้พื้นที่อุทยาน แห่งชาติของไทยถูกประกาศให้ครอบคลุมพื้นที่กระจายอยู่ทุกภาค ทั้งจากยอดเขาที่สูงสุดของ

ประเทศอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ไต่ระดับความสูงมาถึงที่ต่ำลงไปถึงปากแม่น้ำ เช่น อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี ต่อกันไปถึงชายทะเลและจนถึงกลางทะเล เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ สำหรับความหลากหลายด้านชนิดพันธุ์และพันธุกรรม จริงอยู่ที่ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ของไทยเรายังมีอยู่จำกัดมาก จนบางครั้งเป็นผลให้การจัดการธรรมชาติและทรัพยากรนั้น ๆ บกพร่องไป อย่างไรก็ตาม จากการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของชนิดพันธุ์ และพันธุกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ ในเขตอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจึงได้สร้างความมั่นใจให้แก่ลูกหลานของไทยว่า ชนิดพันธุ์ป่าต่าง ๆ ของไทย ได้รับความคุ้มครองไว้ระดับหนึ่งแล้วพร้อมกันนั้น ก็ได้ทำการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าทางวิชาการควบคู่กันไป ด้วยความหวังว่า สักวันหนึ่งประเทศไทย ของเราจะได้มีความพร้อม และสามารถนำธรรมชาติและทรัพยากรชีวภาพที่เรามีอย่างหลากหลายมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ธรรมชาติและทรัพยากรที่มีค่าในเขตอุทยานแห่งชาติของไทยอีกประเภทหนึ่ง คือ สิ่งที่เกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติ มีความโดดเด่นเป็นหนึ่งเดียวของโลก หรือที่เรียกว่า ธรรมชาติและทรัพยากรที่มีเอกลักษณ์ทางธรณีสัณฐาน เช่น สุสานหอย 75 ล้านปี ที่อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา - หมู่เกาะพีพี เขาตะปู ณ อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา ถ้ำหินงอกหินย้อย ที่วิจิตรตระการตา ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ หาดหินงาม ณ อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ลานหินปุ่ม ลานหินแตก ณ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า หินผา ณ ผาหล่มสัก ความเหมาะสมของต้นสนสามใบ บนหน้าผา ที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ความโดดเด่นของธรรมชาติและทรัพยากรเหล่านี้ หากถูกทำลายเงินมากมายแค่ไหนก็ไม่สามารถสร้างได้อีก ความภาคภูมิใจของชาวไทยที่มีธรรมชาติและทรัพยากรมีค่าเหล่านี้ ต้องสูญหายไปด้วย ธรรมชาติและทรัพยากรล้ำค่าอีกด้านหนึ่ง ซึ่งอาจมีไม่มากนักในเขตอุทยานแห่งชาติของไทย คือ ธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ชาวเล ณ อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ อุทยานแห่งชาติตะรุเตา และ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตาเงาะป่าชาวกูย ณ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน หรือชุมชนชาวเขา ซึ่งวัฒนธรรมการดำรงชีพอย่างดั้งเดิมของชุมชนเหล่านี้ นับวันจะลดน้อยถอยลงไปทุกที ในส่วนที่เหลืออยู่จึงมีคุณค่าในตัวเองอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ และท้ายสุดคือ ธรรมชาติและทรัพยากรทางประวัติศาสตร์นับแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ภาพเขียนสี ณ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม หรือร่องรอยและซากไดโนเสาร์ ณ อุทยานแห่งชาติภูเวียง มาจนถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญของชาติ ก็ปรากฏอยู่ในอุทยานแห่งชาติเป็นจำนวนมาก เช่น พระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ ณ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดเจดีย์พระนางเรือล่ม ณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี๊ว ทัศนสถานนักโทษการเมือง ณ อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ดังนั้น ธรรมชาติและทรัพยากรต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติของไทย ซึ่งเราได้คุ้มครองรักษาไว้ให้แก่ลูกหลานไทย จึงยากที่จะประเมินคุณค่าออกมาเป็นเงินได้

จำนวนอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน 148 แห่งทั่วประเทศ ไทย แยกเป็นภาคเหนือ 59 แห่ง ภาคกลาง/ตะวันออก/ตะวันตก 25 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 24 แห่ง ภาคใต้ 40 แห่ง

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ทำการพัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหลักๆ ของอุทยานแห่งชาติต่างๆ ไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยวในหลายด้าน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ถนนทางเดินเท้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร บ้านพัก ห้องน้ำ ห้องสุขา และมาตรการคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกและปลอดภัย ตลอดจนได้มีมาตรการการใช้บัตรค่าบริการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติได้ทุกแห่งภายในวันเดียวกัน โดยการชำระค่าบริการผ่านเข้าเพียงครั้งเดียว และมีอุทยานแห่งชาติแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ หลายแห่งที่กำลังพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน สำหรับแหล่งที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็มีความจำเป็นต้องบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง

บริการบ้านพัก/เต็นท์/ค่ายพัก

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ทำการพัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหลักๆ ของอุทยานแห่งชาติต่างๆ ไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยวในหลายด้าน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ถนนทางเดินเท้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร บ้านพัก ห้องน้ำ ห้องสุขา และมาตรการคุ้มครองให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกและปลอดภัย ตลอดจนได้มีมาตรการการใช้บัตรค่าบริการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติได้ทุกแห่งภายในวันเดียวกัน โดยการชำระค่าบริการผ่านเข้าเพียงครั้งเดียว และมีอุทยานแห่งชาติแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ หลายแห่งที่กำลังพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน สำหรับแหล่งที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็มีความจำเป็นต้องบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเหมาะสมจึงเห็นสมควรกำหนดอัตราค่าบริการสำหรับบุคคลชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ จึงประกาศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ลงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการสำหรับบุคคลที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

บริการด้านอาหาร

อุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่มีร้านอาหารให้บริการ ผู้ที่ไม่นิยมการปรุงอาหารรับประทานเองก็สามารถฝากท้องไว้กับร้านอาหารในอุทยานแห่งชาติได้ ส่วนบางอุทยานแห่งชาติที่ไม่มีร้านอาหาร นักท่องเที่ยวต้องเตรียมตัวสำหรับการทำอาหารเอง ซึ่งมีใช้เรื่องยาก อุปกรณ์ที่ต้องนำไป เช่น หม้อ กะทะ มีด เขียง จาน ช้อนส้อม ฯลฯ ที่สำคัญคือเตาแก๊สพกนิก หรือเตาอั้งโล่พร้อมถ่าน เพราะในเขตอุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ก่อไฟโดยใช้ฟืน ส่วนวัตถุดิบพวกอาหารสดอาหารแห้งสามารถหาซื้อก่อนที่จะเดินทางเข้าอุทยานแห่งชาติได้ อย่างไรก็ตามควรติดต่อสอบถามกับอุทยานแห่งชาติว่ามีร้านอาหารบริการหรือไม่ และเปิดปิดเวลาเท่าไร บางแห่งแม้จะไม่มีร้านอาหาร แต่สามารถติดต่อให้แม่บ้านของอุทยานแห่งชาติช่วยจัดทำอาหารให้ได้ตามราคาที่ตกลงกัน

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติหลายแห่งมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมักตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับที่ทำการอุทยานแห่งชาติแห่งนั้นและมีเจ้าหน้าที่ซึ่งสามารถให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงเป็นสถานที่แห่งแรกในอุทยานแห่งชาติ ที่นักท่องเที่ยวควรแวะเข้าไปเยี่ยมชม

กิจกรรมนันทนาการ

อุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่มีสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสัมผัสได้ เช่น น้ำตก ถ้ำ ชายหาด จุดชมทิวทัศน์ ฯลฯ อุทยานแห่งชาติหลายแห่งยังจัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติซึ่งมีระยะทางไม่ไกลนัก แต่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินตลอดเส้นทาง มีโอกาสพบเห็นสัตว์และพืชพันธุ์ที่น่าสนใจมากมาย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมซึ่งกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น ดูนก ดูผีเสื้อ เดินป่า ล่องแก่ง ฯลฯ ผู้สนใจควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีสีสันและความสนุกสนานเพิ่มขึ้น รวมทั้งยังได้รับความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติมากขึ้นด้วย เช่น

1. กิจกรรมดูนก
2. กิจกรรมดูผีเสื้อ
3. กิจกรรมชมดอกไม้
4. กิจกรรมเดินป่า
5. กิจกรรมดำน้ำ
6. กิจกรรมเที่ยวถ้ำ
7. กิจกรรมล่องแก่ง
8. กิจกรรมดูดาว

ศูนย์ศึกษาด้านการให้ความรู้

จัดตั้งขึ้นเพื่อนำผลการศึกษาและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านอุทยานแห่งชาติทางบก อุทยานแห่งชาติทางทะเล การจัดการต้นน้ำ นามาวิเคราะห์ ทดลอง สาธิต และศึกษาวิจัยรูปแบบของการพัฒนาการจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์และก่อให้เกิดการพัฒนาอุทยานแห่งชาติที่ยั่งยืนตลอดไป โดยมีหน้าที่ศึกษาและพัฒนาแบบการบริหารจัดการ และวางแผนการพัฒนาอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่ได้มาตรฐาน ส่งเสริมรูปแบบการจัดการอุทยานแห่งชาติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องแบบบูรณาการ ศึกษาและดำเนินการกำหนดแนวทางในการจัดการและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นแหล่งในการศึกษาวิจัยและการศึกษาธรรมชาติ เป็นศูนย์ฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการอุทยานแห่งชาติและทางทะเลแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เป็นศูนย์สาธิตและแหล่งศึกษาดูงานด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเล ของหน่วยงานภาครัฐ

ภาคเอกชน และระดับนานาชาติ พัฒนาและจัดบริการการศึกษาธรรมชาติ และการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว และปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ อำเภอแกลง กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง และอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกของประเทศ มีสภาพป่าดงดิบที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารของจังหวัดระยอง มีสัตว์ป่าชุกชุม และมีธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก หน้าผา ถ้ำ ทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่งดงาม อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง มีเนื้อที่ประมาณ 52,300 ไร่ หรือ 83.68 ตารางกิโลเมตร ในคราวประชุมคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2517 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2517 ที่ประชุมได้มอบให้กรมป่าไม้ไปดำเนินการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ของป่าเขาชะเมา-เขาวง ท้องที่จังหวัดจันทบุรี เพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ และนายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล เลขาธิการนิคมไพรสมาคม ได้มีหนังสือลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2517 กับชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้มีหนังสือ ที่ ขอธ. 020/2517 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2517 ขอให้พิจารณาจัดตั้งบริเวณพื้นที่ป่าเขาชะเมา ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารของจังหวัดระยอง ประกอบด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่านานาชนิด ให้เป็นอุทยานแห่งชาติเช่นกัน ในขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2517 ได้ตีพิมพ์บทความ “เสียงเรียกจากป่าเขาชะเมา” เขียนโดย นายไพฑูรย์ สุขสุเมธ เรียกร้องให้พิจารณากำหนดป่าเขาชะเมา-เขาวง ให้เป็นวนอุทยานหรืออุทยานแห่งชาติเพื่อรักษาไว้ก่อนที่จะถูกบุกรุกทำลาย

กรมป่าไม้ได้มีคำสั่ง ที่ 1017/2517 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2517 ให้เจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการสำรวจแนวเขตป่าและสภาพพื้นที่ป่าเขาชะเมา-เขาวง ในท้องที่จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี ปรากฏว่ามีสภาพเป็นป่าดงดิบเป็นต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่าชุกชุมและธรรมชาติที่สวยงาม กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติในการประชุม เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2518 ซึ่งมีมติให้กำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาชะเมาในท้องที่ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และตำบลแก่งหางแมว อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และป่าเขาวงในท้องที่ตำบลคลองดิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และตำบลนายายอาม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 267 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2518 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 13 ของประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศของป่าเขาชะเมาเป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยหินแปร หินไนส์ หินชีสต์ ซึ่งเกิดในยุคเพอร์เมียน มีอายุระหว่าง 225-270 ล้านปี มียอดเขาสูงสุด คือ ยอดเขาชะเมา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,024 เมตร เป็นแหล่งกำเนิดของ

ต้นน้ำของห้วยหลายสายด้วยกันคือ คลองระโอก คลองโพล้ คลองหินเพลิง เป็นต้น ซึ่งลำคลองเหล่านี้เป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำประแสร์เส้นชีวิตของจังหวัดระยอง และสภาพภูมิประเทศป่าเขาวงเป็นพื้นที่ภูเขาหินปูนทอดยาวในแนวเหนือ-ใต้เป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ล้อมกันเป็นวงเป็นเขาหินปูนปูนในยุคเพอร์เมียน ลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบ Karst ลักษณะเป็นเขาลูกโดดหรือยอดเขาหลายยอด ซึ่งเกิดจากการละลายตัวของหินปูนเมื่อถูกน้ำฝน โดยรอบของเทือกเขาส่วนใหญ่เป็นที่ราบสำหรับการเกษตร บริเวณตอนกลางเทือกเขาปรากฏหลุมยุบมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 กิโลเมตร ภายในมีต้นไม้อุดมสมบูรณ์อย่างหนาแน่นและมีความชื้นสูง ยอดเขาสูงสุดอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 162 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำของคลองนายายอาม จากสภาพภูมิประเทศของเขาสระเมาที่เป็นเทือกเขาสูงชัน ปริมาณน้ำฝนสูง ประกอบกับพื้นที่อยู่ใกล้ทะเล จึงทำให้พืชพรรณที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น มีป่าดิบแล้งกระจายทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ และในระดับที่สูงขึ้นไปปรากฏเป็นสังคมของป่าดิบเขา และบริเวณบางส่วนในเขาวงเป็นลักษณะของป่าเขาหินปูน ป่าดิบชื้น และป่าดิบแล้ง

บริเวณที่เป็นสังคมพืชของป่าดิบทั้งป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ตั้งแต่ตอนล่างจนถึงระดับที่มีความสูงประมาณ 800 เมตร ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ มะพลับ มะกล่ำต้น พลับ มะไฟ หนามขี้แรด กระบก ตาตุ่มบก ดีหมี มะกั้ม ยมหิน ทำมึง เสี้ยวป่า เปล้าหลวง ตะแบก หว่า มะค่าโมง นนทรีป่า แควหางค่าง มะเดื่อ และมะม่วงป่า ฯลฯ เนื่องจากสภาพเรือนยอดของป่าประเภทนี้เรียงตัวต่อเนื่องชิดกัน ทำให้มีความชุ่มชื้น เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น ชะนีมงกุฏ นกกก นกเขาใหญ่ นกไพร่ดกสวน นกเขียวก้านตองปีกสีฟ้า สำหรับบริเวณพื้นล่างซึ่งมีไม้พุ่ม ลูกไม้ของไม้ใหญ่ หวาย พืชในวงศ์ขิงข่าขึ้นมาปกคลุมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของไก่ป่า นกเขาเขียว และไก่ฟ้าพญาลอ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งหลบซ่อนตัวของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอีกหลายชนิด เช่น ช้างป่า และกระทิง บริเวณพื้นป่าซึ่งเป็นที่ลุ่มหรือบริเวณใกล้ร่องน้ำจะพบหมู่ป่าและกวางป่าไผ่เป็นแหล่งปลักโคลนสำหรับนอนแช่ปลัก สภาพพื้นที่ในระดับสูงกว่า 800 เมตรขึ้นไป ถูกปกคลุมด้วยป่าดิบเขาซึ่งมีพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ รง ก่อเดือย เนียนดำ พลองดำ เหมือดแก้ว ดังหนใบใหญ่ มะก้อ ฯลฯ ซึ่งบางแห่งเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติที่ไม่มีไม้ใหญ่ขึ้นปกคลุม และลานหินขนาดใหญ่ที่มีหญ้าขึ้นปกคลุมบ้างเล็กน้อย ในบริเวณที่มีตะกอนดินซึ่งอยู่ตามรอยแตกของลานหิน สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ มักเป็นนกภูเขาที่อาศัยอยู่ตามเรือนยอดต้นไม้ใหญ่ เช่น นกมุ่นรกภูเขา บริเวณพื้นล่างของป่าดิบเขาเป็นที่อาศัยของกระทิง ช้างป่า ส่วนบริเวณหน้าผากก็เป็นที่อยู่อาศัยของเสียดผา สำหรับในบริเวณที่เป็นลำห้วยลำธาร ปลาที่พบได้แก่ ปลาชิวหางกรรไกร ปลาชิวหางแดง ปลาสร้อยนกเขา ปลาค้อ ปลาช่อน ปลาหมอช้างเหยียบ ปลากระตี่หม้อ ปลาเกดเหลือง และปลากระทิง เป็นต้น

ในบริเวณพื้นที่ส่วนพื้นที่เปิดโล่งติดกับป่าหรือติดชายน้ำ สัตว์ป่าที่พบจะเป็นพวกนกในวงศ์ยาง นกกระแตแต้แว๊ด นกกระปูดใหญ่ ตะกอก และกบหนอง สำหรับในบริเวณเขาวงซึ่งสภาพ

โดยทั่วไปมีถิ่นอาศัยต่าง ๆ จำนวนมาก สังคมพืชส่วนใหญ่เป็นป่าเขาหินปูน พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ลำป่าง ไส้กเขา ทุเรียนป่า ข่อยหนาม ไส้กน้ำ และหว้า ฯลฯ สัตว์ป่าที่พบบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก เช่น กระรอกหลากสี กระจอน หนู และค้างคาวชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้ก็มีสัตว์ป่าจำพวกนก เช่น ไก่ป่า นกแอ่นตาล นกปรอดเหลืองหัวจุก ฯลฯ ภายในถ้ำยังพบแมลงหลายชนิดที่หายากในถ้ำ

งานบริหารปฏิบัติการกิจกัลกอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

1. ปฏิบัติงานสารบรรณทั่วไปของอุทยานฯ
2. ปฏิบัติงานด้านแผนงาน งบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุสำนักงาน
3. ดำเนินงานด้านบุคลากรของอุทยานฯ
4. ควบคุม จัดเก็บ นำส่งและเบิกจ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ
5. ควบคุม ดูแลอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และครุภัณฑ์ของอุทยานแห่งชาติ
6. เก็บเงินค่าธรรมเนียม
7. ยามรักษาความปลอดภัย สำนักงาน บ้านพัก และสถานที่กางเต็นท์
8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สถิติเงินรายได้และนักท่องเที่ยว
อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง พ.ศ. 2548 - 2550

ตาราง 1 สถิติเงินรายได้และนักท่องเที่ยว

ลำดับ	เดือน	เงินรายได้ (บาท)			นักท่องเที่ยว (คน)								
		ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
1	ตุลาคม	902,830	707,100	886,700	43,683	155	43,838	31,583	205	31,788	21,347	100	21,447
2	พฤศจิกายน	337,280	298,690	491,930	16,645	98	16,743	15,684	165	15,849	10,887	148	11,035
3	ธันวาคม	381,330	460,030	883,440	17,318	180	17,498	21,466	190	21,656	20,859	224	21,083
4	มกราคม	357,070	615,300	568,239	16,577	246	16,823	27,480	244	27,724	11,610	175	11,785
5	กุมภาพันธ์	268,820	307,195	399,380	12,773	205	12,978	12,666	215	12,881	10,189	123	10,312
6	มีนาคม	235,320	381,210	597,180	10,818	112	10,930	17,059	129	17,188	15,296	85	15,381
7	เมษายน	574,130	833,610	1,031,740	31,367	77	31,444	37,697	102	37,799	24,163	71	24,234
8	พฤษภาคม	584,670	580,890	345,000	30,117	101	30,218	25,367	96	25,463	7,489	75	7,564
9	มิถุนายน	290,420	381,560	317,100	18,491	110	18,601	14,687	117	14,804	7,570	66	7,636
10	กรกฎาคม	506,270	417,220	514,430	22,964	230	23,194	16,982	179	17,161	10,595	161	10,756
11	สิงหาคม	330,550	474,580	629,250	16,717	222	16,939	18,520	268	18,788	17,194	207	17,401
12	กันยายน	191,490	356,880	381,530	9,789	137	9,926	11,324	77	11,401	9,068	80	9,148
รวม	เงินรายได้	4,960,180	5,814,265	7,045,919	247,259	1,873	249,132	250,515	1,987	252,502	166,267	1,515	167,782

สถานที่ท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง น้ำตกเขาชะเมา-เขาวง หรือน้ำตกธารน้ำใส

ตั้งอยู่ใกล้กับที่ทำการอุทยานแห่งชาติ จากที่ทำการอุทยานฯ ถึงน้ำตกชั้นแรก ระยะทางเพียง 300 เมตร ลักษณะเป็นธารน้ำใส รองรับน้ำตกขนาดใหญ่ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ประกอบด้วยชั้นน้ำตกที่สวยงามถึง 8 ชั้น ได้แก่ วังหนึ่ง วังมัจฉา วังมรกต วังไทรงาม ผากกล้วยไม้ ช้องแคบ หกสาย และผาสูง ในชั้นวังมัจฉาเป็นแอ่งน้ำใสขนาดใหญ่ มีปลาพลวงซึ่งเป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่อาศัยอยู่อย่างชุกชุม ชั้นวังมรกตเป็นวังน้ำลึกใสสีเขียวเข้ม ชั้นหกสายเป็นน้ำตกที่บริสุทธิ์งดงามมาก ในฤดูฝนจะเห็นสายน้ำทิ้งตัวไหลลงมาจากหน้าผาเห็นเป็นหกสายชัดเจน หน้าฝนทางลื่นและมีความมาก ชั้นสุดท้ายผาสูง สายน้ำยาวไหลทิ้งตัวจาก เขาสูงรอคอยให้ท่านขึ้นมาสัมผัสความบริสุทธิ์

นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติยังได้จัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติไว้คอยบริการ 2 เส้นทางให้เลือกเดิน เส้นทางแรก ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เส้นทางผ่านจุดชมวิวดมผะค่าและผาตาแต้ม เส้นทางที่ 2 ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ผ่านชั้นน้ำตกวังหนึ่งและวังมัจฉา จุดเด่นของเส้นทางนี้คือต้นยางกลองยักษ์ ซึ่งเป็นต้นยางที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดระยอง มีขนาดหลายคนโอบอายุนับร้อยปี

ผาสวรรค์

ตั้งตระหง่านอยู่เหนือน้ำตกธารน้ำใส ตลอดระยะทาง 1,500 เมตร สู่ผาสวรรค์เป็นเส้นทางผ่านป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ และป่าไผ่ที่มีต้นปรงเขาขึ้นหนาแน่น มีสัตว์ป่าอยู่ชุกชุม ในวันที่อากาศแจ่มใสไร้เมฆหมอกและละอองฝน สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดได้อย่างชัดเจน

น้ำตกคลองปลาก้าง

อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 4 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่มีความยาวลดหลั่นกันประมาณ 3 กิโลเมตร ตลอดทั้ง 2 ผังลำธารน้ำตกเป็นป่าดงดิบบริสุทธิ์ มีกล้วยไม้ป่า พืชพื้นล่างจำพวกว่าน เฟิน ขึ้นปกคลุมหนาแน่น น้ำตกคลองปลาก้างเป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยชั้นน้ำตกและวังน้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะวังช้างข้ามซึ่งเป็นชั้นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สวยงามมาก

ถ้ำเขาวง

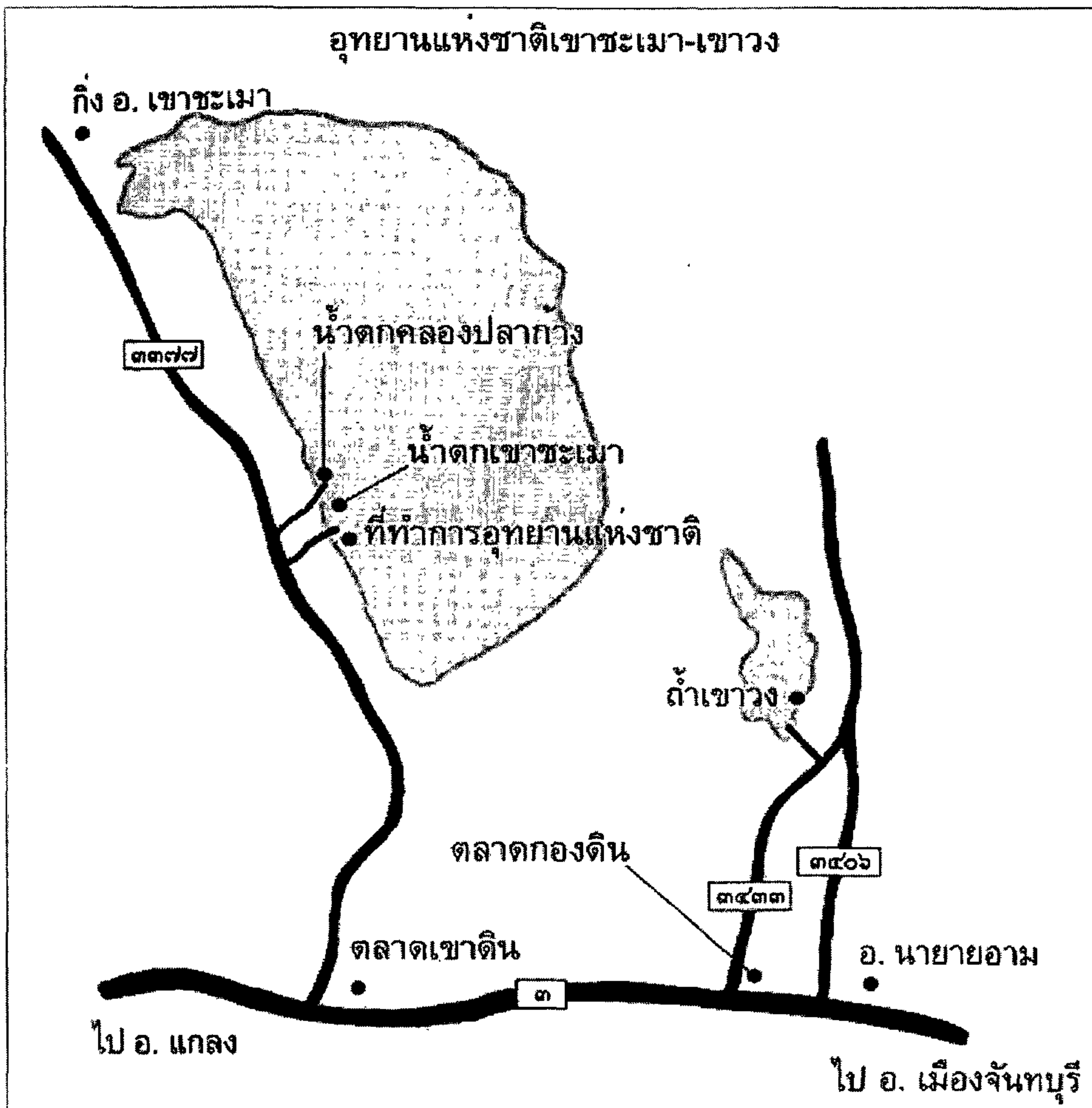
เขาวงเป็นภูเขาหินปูนขนาดย่อม ตั้งอยู่ที่ตำบล กองดิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง นับเป็นภูเขาที่สำคัญลูกหนึ่งในเขต จังหวัดระยอง เพราะใช้เป็นเส้น แบ่งเขตแดนจังหวัด ระยอง และ จันทบุรี และอยู่ในเขต ของวนอุทยานเขาชะเมา-เขาวง ลักษณะ เต็มของเขา คือ มีถ้ำมากถึง 86 ถ้ำ และทุกถ้ำต่าง มีทางทะลุถึงกัน ถ้ำบางถ้ำอาจมีแสงแดดส่องถึงตลอด บางถ้ำมีบ้างบางส่วน และบางถ้ำแดดส่องไม่ถึงเลย จึงเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวเป็น จำนวนมาก ชาวบ้านจึงพากันมาขุดมูลค้างคาวไปขายเป็นการหา รายได้เสริมอีกทางหนึ่ง แต่เป็นการรบกวนถิ่นที่อยู่ของค้างคาวในจำนวน 86 ถ้ำนั้น ถ้ำที่สำคัญได้แก่ ถ้ำเสือเหว ถ้ำละคร ถ้ำเจ็ดชั้น ทั้งสามถ้ำนี้มีผู้สำรวจพบ

โบราณวัตถุเป็นเศษเครื่องปั้นดินเผา หินลับมีด เศษกระดูกสัตว์ เปลือกหอย เครื่องมือหินขัด ชาวบ้าน จึงสันนิษฐานกันว่า ถ้ำเหล่านี้น่าจะเป็นที่อยู่อาศัยหรือที่พัก ชั่วคราวของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ถ้ำที่สวยงามพอจะเป็น แหล่งท่องเที่ยวได้ก็มีหลายถ้ำ เช่นถ้ำละคร ถ้ำขุนโจร ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่เป็นถ้ำที่ ไม่สะดวกสำหรับมุดเข้าไปชมความงาม

เขาวงจึงเป็นภูเขาที่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์และ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีได้ เขาวงอยู่ห่างจากตลาดนายายอาม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เพียง 18 กิโลเมตร เขาวงมีพื้นที่ 4.40 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,750 ไร่ เป็นภูเขาหินปูนหลายยอดล้อมรอบเป็นวง มีหน้าผาและชะงอกผาที่สวยงาม ประกอบด้วยถ้ำประมาณ 80 ถ้ำ แต่ละถ้ำมีความสวยงามแตกต่างกัน นอกจากนี้บริเวณพื้นที่รอบๆ เขาวงเป็นแหล่งอาศัยของเลียงผาเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันเปิดให้ชม 16 ถ้ำ แบ่งเป็น 3 โซน แต่ละโซนมีความยากง่ายในการเที่ยวชมต่างกัน โซนที่เที่ยวย่างที่สุด คือ

โซนที่ 1 ตั้งอยู่ใกล้กับหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ ชม.5 (เขาวง) ทางเดินไม่ลำบากมาก แต่บางถ้ำต้องคลานหรือมุดเข้าไป มีถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำละคร มีค้างคาวอาศัยอยู่จำนวนมาก ถ้ำสิงโตใหญ่ มีหินย้อยสวยงาม ถ้ำสามมิตร ผ้างถ้ำมีรอยร้าวคล้ายคลื่นทะเล

โซนที่ 2 และ 3 ต้องเดินป่าปีนเขาสมบุกสมบันใช้เวลาหลายชั่วโมง โซนที่ 2 มีถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำเพชร ถ้ำช้าง โซนที่ 3 อยู่ไกลที่สุด จึงมีสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด มีถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำโรงบ่อน มีหินงอกหินย้อยสวยงามมาก ถ้ำธารลอด มีลำธารไหลผ่านและมีน้ำตกในถ้ำด้วย ผู้สนใจต้องติดต่อเจ้าหน้าที่นำทาง

ภาพประกอบ 2 แผนที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ทุงและฟลาวเวอร์ (Toung and Flowers.1978) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวเมืองคู้ด (Cook County) มลรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา (Florida State U.S.A.) โดยสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 630 คน ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตรา

ส่วนประมาณค่า 5 ระดับความพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและป้องกันผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละพบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อพื้นที่และลักษณะของป่าไม้ตามธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งร้อยละ 80 สถานภาพโดยธรรมชาติเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 65 สำหรับด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวก สถานที่พัก และการบริการอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50, 55 และ 53 ตามลำดับ

แฮคแมนและโอลด์แฮม (Hackman and Oldham. 1980) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดยทำการศึกษาดัชนีที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวข้องผูกพันกับงาน (Job Involvement) พบว่าลักษณะงาน (Job Characteristics) ได้แก่ความมีอิสระในการทำงาน (Autonomy) ความหลากหลายของงาน (Skill Variety) ความมีเอกลักษณ์ของงาน (Task Identity) ความสำคัญของงาน (Task Significant) มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวข้องกับการทำงาน นอกจากนี้พฤติกรรมการตรวจตราดูแล (Supervisory Behaviors) มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวข้องผูกพันกับการมีส่วนร่วม (Participation) และความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น แรงจูงใจภายในก็มีผลต่อความเกี่ยวข้องผูกพันกับการงาน การจริยธรรมแบบโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethic) ยังมีผลต่อความเกี่ยวข้องผูกพัน

อีไล (Ealene. 1984: 30-40) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทัศนทัศน์และสวนสาธารณะของเอกชนในนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสำรวจประชาชนที่มาท่องเที่ยวจำนวน 9,800 คนโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อทราบระดับความพึงพอใจในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 68.82 ความพึงพอใจในด้านการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมากทั้งชายและหญิง ใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับอาชีพส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ มีความพึงพอใจระดับมาก ทั้งด้านสภาพพื้นที่และนันทนาการ รองลงมาคือ ข้าราชการ

เฮนดี้ และคณะ (Hendee et al. 1984: 60-64) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 140 คน ที่ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าแถบตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 40 เห็นด้วยกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าไปท่องเที่ยวป่า เพื่อจะได้มีเงินไปใช้ในการพัฒนาเพื่อการบริหารบำรุงรักษาแต่ในเรื่องการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนา มีความเห็นด้วยน้อยมีประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น และเห็นด้วยกับการลดผลกระทบในพื้นที่ โดยกระจายกลุ่มนักท่องเที่ยวมากกว่า

อเดย์และแอนเดอร์เซน (Aday and Andersen. 1989) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 524 คน ที่เกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์และการบริการบำบัด พบว่าการให้บริการด้วยบุคลากรแพทย์ โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 75 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีแต่การบริการด้านบำบัดอยู่ในระดับปาน

กลาง คิดเป็นร้อยละ 50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเฉพาะการให้บริการสวนสาธารณะ กิจกรรมนันทนาการบำบัดในสวนสาธารณะมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่สูง

ฮาร์ทซอม (Hartshom.1992) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพของการบริการตามการรับรู้ของผู้บริหารที่อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทการออกกำลังกายเพื่อการพักผ่อน” โดยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของการบริการ SERVQUAL ให้กับผู้บริหารในอุตสาหกรรมดังกล่าวพบว่า ในบรรดาปัจจัยทั้ง 5 ที่กำหนดคุณภาพการบริการ ได้แก่ ลักษณะภายนอก (Tanglibility) ความคงเส้นคงวาของการให้บริการ (Reliability) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Responsiveness) การเข้าถึงจิตใจ (Empathy) และการสร้างความมั่นใจ (Assurance) ปัจจัยด้านความมั่นใจมีความสำคัญมากที่สุดในการประเมินคุณภาพของการบริการ และปัจจัยการเข้าถึงจิตใจมีความสำคัญน้อยที่สุด

ลาสคูเรน (Lascurain. 1998: 111-112) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอ่าวรอกซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจำนวน 240 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลคือ ความรู้เชิงอนุรักษ์ การได้และการให้คุณค่าต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

เจดริชแซ็ค และคณะ (Jedrzejczak et al. 2004) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเชื่อมโยงความหลากหลายทางชีวภาพและนักท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาหาดทรายอย่างยั่งยืน โดยทำการศึกษานักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดแถบบอลติกและทะเลไชเรเนียน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ความหลากหลายทางชีวภาพของหาดทรายเดียวที่มองเห็นได้ชัดเจน คือ สิ่งมีชีวิตและสภาพภูมิศาสตร์มีความหลากหลาย แต่มีนักท่องเที่ยวเพียงส่วนน้อยที่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ส่วนนักท่องเที่ยวร้อยละ 80 ไม่สนใจเรื่องดังกล่าว ส่วนนักท่องเที่ยวร้อยละ 90 ที่เลือกพักอยู่ในระยะที่ไม่เกิน 200 เมตรจากลานจอดรถให้ความสำคัญกับความปลอดภัย โดยไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหาดทรายมากนัก ผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่สนใจความยั่งยืนของชายหาดมากนัก และไม่ได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพแต่อย่างใด หากต้องการเพียงแค่ได้สัมผัสกับหาดทรายยาว มีนกกและเกลียวคลื่น โดยไม่ถูกรบกวนจากผู้ใดเท่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวไม่ได้ใส่ใจหรือเห็นความสำคัญของการร่วมพัฒนาชายหาดให้มีความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อความยั่งยืนของชายหาดในระยะยาว

งานวิจัยในประเทศ

นันทนา ลิ้มประยูร (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องมูลค่าของอุทยานแห่งชาติกรณีศึกษา เกาะเสม็ด โดยทำการประเมินมูลค่าของอุทยาน 3 ส่วนคือ มูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบัน มูลค่าของการสงวนเกาะเสม็ดไว้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต และมูลค่าความคงอยู่ต่อไป โดยทำการประเมิน 2 วิธีคือ วิธีต้นทุนการเดินทาง (TMC) และวิธีการประเมินมูลค่าจากการสำรวจ (CVM) ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 300 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด 150 คน และนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางไปเกาะเสม็ด 150 คน จากผลการประเมินผลว่ามูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันจากวิธี TMC มีมูลค่าประมาณ 27.15 ล้านบาทต่อปี และวิธี CMV ได้ 23.06 ล้านบาทต่อปี มูลค่าของการสงวนเกาะเสม็ดไว้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต มีมูลค่าประมาณ 108.53 ล้านบาทต่อปี และมูลค่าความคงอยู่ต่อไป มีมูลค่าประมาณ 3,604.86 ล้านบาทต่อปี ทำให้ได้มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติเกาะเสม็ดประมาณ 3,738.88 ล้านบาทต่อปี

สุพัตรา พรประเสริฐ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานเอกชน รายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคเหนือรองลงมาก็คือกรุงเทพมหานคร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากสื่อโฆษณาประเภทโทรทัศน์ นิตยสาร/วารสารและหนังสือพิมพ์ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยว นั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเชียงใหม่แล้วมากกว่า 5 ครั้ง โดยจะเดินทางมาเองหรือมาจากรถประจำทาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความประทับใจกับจังหวัดเชียงใหม่ และตั้งใจจะกลับมาอีก รวมทั้งแนะนำให้บุคคลอื่นมาเที่ยวเชียงใหม่ด้วย โดยที่นักเรียนนักศึกษาจะแนะนำบุคคลอื่นมากที่สุด รองลงมาก็คือ ข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชน

วิธินี วรรณสกล (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจจากสื่อประเภทต่าง ๆ ต่างกัน
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจต่างกัน
3. เปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

4 . เปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ

5 . ความถี่ในการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีที่สุด ส่วนตัวแปรการเปิดรับข่าวสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว สามารถอธิบายพฤติกรรมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ในอันดับที่ 4 เท่านั้น

เสริมพันธ์ สาริมาณ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา สรุปได้ว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นในระดับดี และดีมากทั้งด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทุกอย่าง ด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ความสะอาด มีเส้นทางเดินท่องเที่ยวที่ปลอดภัย พื้นที่พักผ่อนสะอาด ไม่แออัดและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาสัมพันธ์ การแต่งกาย และมารยาทเรียบร้อยดี พร้อมให้ความปลอดภัยนักท่องเที่ยวอย่างดีแต่นักท่องเที่ยวส่วนน้อยเท่านั้นที่จะให้ปรับปรุง สำหรับนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่จะให้ปรับปรุง และพัฒนาด้านสถานที่ท่องเที่ยว เช่น เกี่ยวกับเส้นทางเข้าควรขยายให้กว้าง ต้องการให้ค่าผ่านประตูควรลดลง มีจุดเล่นน้ำ ห้องน้ำ บ้านพักเพิ่มมากขึ้น และไม่ให้ร้านค้าแย่งลูกค้ากัน สำหรับเจ้าหน้าที่ควรให้ทำของที่ระลึกขาย ให้ประชาสัมพันธ์มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรจะมีรถส่งตักที่จอดรถไปยังที่ขายบัตรของอุทยานแห่งชาติ สรุปได้จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสถานที่ท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เป็นที่พอใจของนักท่องเที่ยวอย่างมาก เนื่องจากอุทยานฯมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาทั้งในอดีตและปัจจุบัน สำหรับนักท่องเที่ยวส่วนน้อยให้ปรับปรุงพร้อมแนวคิดของนักท่องเที่ยวในการปรับปรุง และพัฒนาจะต้องนำมาวางแผนในการปฏิบัติในอนาคตต่อไป

ศศิธร สามารถ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 24-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานเอกชน/รับจ้าง มีรายได้ต่อเดือน 10000-20000 บาท มากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว สถานที่พักผ่อนคือโรงแรมใช้เวลาช่วงวันหยุดตามเทศกาลในการเดินทางมาท่องเที่ยว ประเภทกิจกรรมที่ชอบ การดำน้ำ/ชมปะการัง จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายมากที่สุดคือ 4,001-5,000 บาท และสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวน 1 ครั้งในระยะเวลา 3 ปี ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดกระบี่ประมาณ 3-5 วัน และส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจว่าในอนาคตจะมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่แน่นอน นักท่องเที่ยวพึงพอใจอย่างมากในด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีความสวยงามมีเอกลักษณ์และพึงพอใจเป็นอย่างมากต่อหมู่เกาะพีพี ผลการทดสอบความแตกต่าง นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้

แตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกันมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุง และความตั้งใจในการมาเที่ยวในอนาคตแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่แตกต่างกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันได้แก่ พาหนะในการเดินทาง และสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงแตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ณรงค์ฤทธิ์ หวังพัฒนาพานิชย์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 คนผลวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย รับข้อมูลข่าวสารด้านการประชาสัมพันธ์จากการบอกปากต่อปาก และเข้าร่วมกิจกรรมใต้หน้าผาจำลองมากที่สุด โดยมีเหตุผลในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในระดับความสำคัญมากคือ ต้องการทดสอบสมรรถภาพของตนเอง มีความพึงพอใจในกิจกรรมทางทหารอยู่ในระดับพอใจอย่างมากคือ ได้ผจญภัยกับสิ่งแปลกใหม่และพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในกิจกรรมท่องเที่ยวทางทหารของนักท่องเที่ยวไทยในระดับสูง และทิศทางเดียวกันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรา ลาภลือชัย (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีและตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการศึกษาจากนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกและตลาดน้ำท่าคาแตกต่างกัน โดยมีความพึงพอใจการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคามากกว่า และให้ความสำคัญกับสภาพวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนตลาดน้ำมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตลาดน้ำดำเนินสะดวกคือระดับการศึกษา อาชีพ พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การรับรู้ข่าวสาร บุคคลในครอบครัว เพื่อน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับความพึงพอใจ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เที่ยวดตลาดน้ำท่าคา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ได้แก่ อายุ การรับรู้ข่าวสาร เพื่อน และความคาดหวัง โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความพึงพอใจ

รัตนา จันทโย (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ และอุทยานแห่งชาติประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยศึกษานักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่ง แห่งละ 204 คน ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจที่ไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ คือ การสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ส่วนแรงจูงใจที่ไปเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรคือ ความต้องการเรียนรู้ศึกษาศิลปะหรือวัฒนธรรม และการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนและครอบครัวและพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งสองแหล่ง โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุดของอุทยานแมลงคือ การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรคือการรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ

กิตติศักดิ์ รัตนพล (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในการดำเนินการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน โดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนจำนวน 17 แห่ง และนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรจำนวน 200 คน ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านสถานที่ท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง และผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย และราคาค่าใช้จ่ายในระดับปานกลาง สำหรับด้านการศึกษาด้านความสัมพันธ์พบว่า อายุ ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว บุคคลที่มาด้วย และวัตถุประสงค์ในเดินทางมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านสถานที่ท่องเที่ยวและการคมนาคมขนส่ง ส่วนอาชีพลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวและวัตถุประสงค์ในการเดินทางมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านผู้ให้บริการ ส่วนอาชีพ ลักษณะในการเดินทางมาเที่ยวบุคคลที่มาด้วยและวัตถุประสงค์ของการเดินทางมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านราคาและค่าใช้จ่าย

ยศวีร์ ยุกตะนันท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 293 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่งตามลำดับดังนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้และนาบัว สิ่งที่พึงพอใจมากที่สุดคือการบริการที่เกี่ยวข้องได้แก่บุคลากรของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเรือ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตร นอกจากนี้ยังพบว่าอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่ง

อัมรา รัตดากร (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบริการข่าวสารของเคาน์เตอร์ให้ข้อมูลของการส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใน 4 ด้าน คือ ความพึงพอใจโดยรวม ความพึงพอใจด้านจิตสำนึกในการบริการ ความพึงพอใจด้านเนื้อหา และความพึงพอใจด้านเคาน์เตอร์การให้บริการ และมุ่งศึกษาข้อมูลที่คาดหวังและข้อเสนอแนะของผู้มาติดต่อใช้บริการ โดยการเก็บข้อมูลจากผู้มาใช้บริการข้อมูลข่าวสารในกรุงเทพมหานคร ในต่างจังหวัด และในต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 1,379 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาติดต่อและใช้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับพึงพอใจมาก ด้านจิตสำนึกในการบริการด้านเนื้อหาข้อมูล และเคาน์เตอร์ให้บริการพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในระดับมากในด้านข้อมูลที่คาดหวัง นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่ง สำหรับข้อเสนอแนะที่นักท่องเที่ยวแนะ

นำเป็นอันดับหนึ่งคือ การรักษาความสวยงามของสถานที่และเอกลักษณ์ความเป็นคนไทย

ปฐมพงษ์ กือสตาร์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจและปัญหาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยบริเวณเกาะเสม็ด ในด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเกาะเสม็ด จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ต้องการสถานที่ที่มีความสวยงาม ด้านอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านกิจกรรมนักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการเข้าร่วมอยู่ในระดับน้อยคือวินเซิร์ฟ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับน้อยได้แก่ จำนวน และความสะดวกของห้องน้ำ จำนวนที่รองรับขยะ ราคาค่าบริการและส่วนลด ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบว่ามีระดับมากนักท่องเที่ยวที่เพศและอาชีพต่างกัน มีความต้องการความพึงพอใจและปัญหาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพึงพอใจและปัญหาด้านกิจกรรม เพศต่างกัน มีความแตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลพื้นฐานสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย การศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ที่แตกต่างกันทำให้เข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ สามารถรองรับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตั้งแต่เดือนมกราคม 2550 จนถึง เดือนกันยายน 2550 รวมทั้งสิ้นจำนวน 166,267 คน (ข้อมูลจากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ได้มาโดยการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:610) ที่ประชากรจำนวน 166,267 คน (ข้อมูลจากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. 2550) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้น โดยลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเป็นแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามไปให้กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณา

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Content Validity) แล้วนำไปปรับปรุง แก้ไข ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปลองใช้ (Try out) กับนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการกับอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัทซ์ Cronbach (Cronbach,1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.939
3. นำแบบสอบถามไปใช้กับการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แบ่งเป็นความคิดเห็น 4 ด้าน คือ ด้านบริการสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการและด้านกิจกรรมนันทนาการ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) กำหนดความรู้สึก ความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมาย

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ซึ่งแต่ละข้อกำหนดคะแนนเป็น 5,4,3,2,1 โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้ (นันทนา ลิมประยูร. 2537)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อขอหนังสืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง
2. ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตไปขอความร่วมมือจากหน่วยงาน เพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ณ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมาทั้งหมด
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัส (Coding) ในแบบลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. นำข้อมูลทีลงรหัสแล้วไปบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลตามโปรแกรม SPSS for Window (Statistical Package for the Social Science) เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำมาวิเคราะห์
2. นำข้อมูลตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. นำข้อมูลตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และทดสอบค่า เอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบว่าข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)
5. นำข้อมูลตอนที่ 3 มาสรุปแต่ละด้านและนำเสนอในรูปความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการแปลความหมายเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบ ที (t-test)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบ เอฟ (F-test)
SS	แทน ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Squares)
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p	แทน ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวทั่วไปตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง จำแนกตามตัวแปร ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ ดังปรากฏตามตารางที่ 3-7

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว ดังปรากฏในตาราง 8-18

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว

ตัวแปร		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	260	52.30
	หญิง	237	47.70
	รวม	497	100.00
อายุ	อายุ 15 – 25 ปี	133	26.80
	อายุ 26 – 35 ปี	128	25.80
	อายุ 36 – 45 ปี	153	30.70
	อายุ 46 ปี ขึ้นไป	83	16.70
	รวม	497	100.00
ระดับการศึกษา	ประถม/มัธยมศึกษาตอนต้น	144	29.00
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	160	32.20
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)/อนุปริญญา	89	17.90
	ปริญญาตรีขึ้นไป	104	20.90
	รวม	497	100.00
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	156	31.40
	10,001 – 15,000 บาท	136	27.40
	15,001 – 20,000 บาท	92	18.40
	20,001 – 25,000 บาท	67	13.50
	มากกว่า 25,000 บาท	46	9.30
	รวม	497	100.00
ลักษณะการท่องเที่ยว	ไป – กลับ	374	75.30
	ค้างคืน	123	24.70
	รวม	497	100.00

จากตาราง 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และเป็นเพศหญิงจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70

ส่วนของอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 15 – 25 ปี มีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 ส่วนผู้ที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุดจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 ส่วนผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)/อนุปริญญา มีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90

รายได้ต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 และผู้ที่มีได้มากกว่า 25,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30

ลักษณะการท่องเที่ยว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไป-กลับ มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 75.30 และมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืนจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ
เขาสระเมมา-เขาวง จังหวัดระยอง จำแนกตามตัวแปร ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยรวมทุก
ด้านในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสระเมมา-เขาวง จังหวัดระยอง (n = 497)

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.57	0.537	มาก
2. ด้านการจัดดำเนินการ	3.40	0.515	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	3.56	0.627	มาก
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	3.48	0.776	มาก
รวม	3.49	0.491	มาก

จากตาราง 3 พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ
เขาสระเมมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.491) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านพบว่า ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม
นันทนาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดดำเนินการ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็น
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = .515)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก (n = 497)

ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สภาพแวดล้อมภายในอุทยานมีความสวยงาม บรรยากาศดี	3.74	0.805	มาก
2. สถานที่ภายในอุทยานมีความสะอาดเหมาะแก่การ ท่องเที่ยว	3.75	0.717	มาก
3. สถานที่ภายในอุทยานมีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	3.49	0.861	มาก
4. จำนวนบ้านพักภายในอุทยานมีมากพอและเหมาะสม	3.69	0.889	มาก
5. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีเพียงพอ แข็งแรง สมบูรณ์	3.47	0.902	มาก
6. สถานที่จอดรถมีความสะดวก เพียงพอ	3.63	0.970	มาก
7. มีการตรวจสอบสัญญาณแจ้งเหตุเตือนภัยตามจุด ท่องเที่ยวภายในอุทยาน	3.31	0.985	ปานกลาง
8. มีระบบการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ภายในอุทยาน	3.42	0.890	มาก
รวม	3.57	0.537	มาก

จากตาราง 4 พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.537) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.985) คือ ข้อ 7 มีการตรวจสอบสัญญาณแจ้งเหตุเตือนภัยตามจุดท่องเที่ยวภายในอุทยาน ส่วนข้ออื่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ (n = 497)

ด้านจัดดำเนินการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ค่าธรรมเนียมในการเข้าอุทยานมีความเหมาะสม ยุติธรรม	2.68	1.190	ปานกลาง
2. ห้องน้ำ ห้องสุขา มีความสะอาด เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย	3.44	0.869	มาก
3. ป้ายบอกเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานมีมากและชัดเจน	3.53	0.860	มาก
4. ร้านค้า อาหาร เครื่องดื่ม สะอาดถูกสุขลักษณะ	3.41	0.942	มาก
5. ราคาอาหารได้มาตรฐานและเหมาะสม	3.31	0.977	ปานกลาง
6. ที่ตั้งอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมเห็นเด่นชัด	3.51	0.915	มาก
7. มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา	3.59	0.846	มาก
8. ศูนย์บริการมีการตกแต่งภายในอาคารเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเข้าชม	3.53	0.877	มาก
9. มีเอกสารการให้เพิ่มความรู้ และสัตว์ป่าที่น่าสนใจไว้ให้นักท่องเที่ยวศึกษา	3.48	0.845	มาก
10. มีเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลแก่นักท่องเที่ยว	3.42	0.904	มาก
11. มีเอกสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เพื่อประกอบการเข้าชมอุทยาน	3.46	0.846	มาก
รวม	3.40	0.515	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.515) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 2 ห้องน้ำ ห้องสุขา มีความสะอาด เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 0.869) ข้อ 3 ป้ายบอกเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานมีมากและชัดเจน ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.860) ข้อ 4 ร้านค้า อาหาร เครื่องดื่ม สะอาดถูกสุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.942) ข้อ 6 ที่ตั้งอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมเห็นเด่นชัด ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.945) ข้อ 7 มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.846) ข้อ 8 ศูนย์บริการมีการตกแต่งภายในอาคารเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเข้าชม ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.877) ข้อ 9 มีเอกสารการให้เพิ่ม

ความรู้ และสัตว์ป่าที่น่าสนใจไว้ให้นักท่องเที่ยวศึกษา ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.845) ข้อ 10 มีเครื่องมืออุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.904) ข้อ 11 มีเอกสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เพื่อประกอบการเข้าชมอุทยาน ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.846) ส่วนข้ออื่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านบุคลากร (n = 497)

ความคิดเห็นด้านบุคลากร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ และต้อนรับ เอาใจใส่เป็นอย่างดี	3.53	0.908	มาก
2. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการสอบถามข้อมูล ภายในอุทยานฯเป็นอย่างดี	3.61	0.902	มาก
3. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว	3.63	0.901	มาก
4. บุคลิกภาพและการแต่งกายของเจ้าหน้าที่เหมาะสมแก่การให้บริการ	3.59	0.856	มาก
5. เจ้าหน้าที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน	3.47	0.863	มาก
6. จำนวนเจ้าหน้าที่ภายในอุทยานฯ เพียงพอแก่การดูแลนักท่องเที่ยว	3.52	0.918	มาก
รวม	3.56	0.627	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.627) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมนันทนาการ (n = 497)

ความคิดเห็นด้านกิจกรรม นันทนาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักท่องเที่ยวเกิดอารมณ์สุข รู้สึก ผ่อนคลาย	3.57	0.987	มาก
2. กิจกรรมมีความน่าสนใจ/ตื่นเต้น/ ท้าทาย	3.33	1.063	ปานกลาง
3. กิจกรรมมีความสนุกสนาน/ เพลิดเพลิน	3.35	1.064	ปานกลาง
4. นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติ	3.76	1.040	มาก
5. นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและ ช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติ	3.52	1.053	มาก
6. นักท่องเที่ยวได้รับความแปลก ใหม่ไม่ซ้ำซาก จำเจ	3.34	1.165	ปานกลาง
รวม	3.48	0.776	มาก

จากตาราง 7 พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .776) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 1 นักท่องเที่ยวเกิดอารมณ์สุข รู้สึกผ่อนคลาย ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.987) ข้อ 4 นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.040) ข้อ 5 นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.053) ส่วนข้ออื่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน ลักษณะการท่องเที่ยว โดยการทดสอบค่า ที (t-test) และการทดสอบค่า เอฟ (F-test) เมื่อผลการทดสอบพบว่าการมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ (n = 497)

ความคิดเห็น	ชาย(n=260)			หญิง(n=237)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.56	0.521	มาก	3.58	0.556	มาก
2. ด้านการจัดดำเนินการ	3.40	0.488	ปานกลาง	3.40	0.544	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	3.59	0.591	มาก	3.53	0.665	มาก
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	3.53	0.730	มาก	3.43	0.822	มาก
รวม	3.50	0.452	มาก	3.48	0.531	มาก

จากตาราง 8 พบว่า นักท่องเที่ยวเพศชาย มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.452) ส่วนนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.531)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดดำเนินการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.488) ส่วนนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.531) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดดำเนินการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.544)

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขา
ชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ (n = 497)

ความคิดเห็น	ชาย (n = 497)		หญิง (n = 497)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.56	0.521	3.58	0.556	-0.402	0.688
2. ด้านการจัดดำเนินการ	3.40	0.488	3.40	0.544	0.025	0.980
3. ด้านบุคลากร	3.59	0.591	3.53	0.665	1.078	0.281
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	3.53	0.730	3.43	0.822	1.477	0.149
รวม	3.50	0.452	3.48	0.531	0.449	0.654

จากตาราง 9 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติ
เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยาน
แห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามอายุ
(n = 497)

ความคิดเห็น	15-25 ปี (n = 133)			26-35 ปี (n = 128)			36-45 ปี (n = 153)			46 ปีขึ้นไป (n = 83)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ ที่ พัก อุปกรณ์ และสิ่ง อำนวยความสะดวก	3.60	0.047	มาก	3.59	0.046	มาก	3.55	0.044	มาก	3.51	0.058	มาก
2. ด้านการจัด ดำเนินการ	3.43	0.047	มาก	3.38	0.043	ปาน กลาง	3.41	0.038	มาก	3.38	0.065	ปาน กลาง
3. ด้านบุคลากร	3.60	0.057	มาก	3.52	0.054	มาก	3.60	0.051	มาก	3.49	0.065	มาก
4. ด้านกิจกรรม นันทนาการ	3.52	0.075	มาก	3.41	0.067	มาก	3.54	0.057	มาก	3.42	0.082	มาก
รวม	3.52	0.045	มาก	3.47	0.041	มาก	3.52	0.039	มาก	3.45	0.056	มาก

จากตาราง 10 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15-25 ปี มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของ
อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.045)
ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 26-35 ปี ,36-45 ปี ,อายุ 46 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการ

ของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.041, $\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.039, $\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.056) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15-25 ปี มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ . ด้านบุคลากร . ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.047), $\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.047, $\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.057, $\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.075) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 26-35 ปี มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.043) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 26-35 ปี มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.046, $\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.054, $\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.067) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 36-45 ปี มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.044, $\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.038, $\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.051, $\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.057) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.056) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.058, $\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.065, $\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.082) ตามลำดับ

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามอายุ (n = 497)

ความคิดเห็น	แหล่งของ					
	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	0.456	3	0.152	0.525	0.666
	ภายในกลุ่ม	142.784	493	0.290		
	รวม	143.239	496			
2. ด้านการจัดดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.221	3	0.047	0.277	0.842
	ภายในกลุ่ม	131.247	493	0.266		
	รวม	131.469	496			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	1.021	3	0.340	0.864	0.459
	ภายในกลุ่ม	194.053	493	0.394		
	รวม	195.073	496			
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.639	3	0.546	0.907	0.437
	ภายในกลุ่ม	296.852	493	0.602		
	รวม	298.491	496			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.500	3	0.167	0.690	0.558
	ภายในกลุ่ม	119.000	493	0.241		
	รวม	119.499	496			

จากตาราง 11 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมะ-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 497)

ความคิดเห็น	ประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)			ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) /อนุปริญญา			ปริญญาตรีขึ้นไป		
	(n = 144)			(n = 160)			(n = 89)			(n = 104)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.50	0.046	มาก	3.60	0.044	มาก	3.55	0.058	มาก	3.63	0.048	มาก
2. ด้านการจัดดำเนินการ	3.35	0.048	ปานกลาง	3.44	0.041	มาก	3.39	0.055	ปานกลาง	3.44	0.041	มาก
3. ด้านบุคลากร	3.44	0.051	มาก	3.63	0.050	มาก	3.50	0.064	มาก	3.68	0.062	มาก
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	3.41	0.068	มาก	3.54	0.060	มาก	3.37	0.081	ปานกลาง	3.58	0.073	มาก
รวม	3.42	0.044	มาก	3.53	0.038	มาก	3.47	0.056	มาก	3.56	0.040	มาก

จากตาราง 12 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) /อนุปริญญา, ปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมะ-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.044, $\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.038, $\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.056, $\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.040) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมะ-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.048) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมะ-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.046, $\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.051, $\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.068) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมะ-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.044, $\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.041, $\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.050, $\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.060) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) /อนุปริญญา มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.055, $\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.081) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) /อนุปริญญา มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.058, $\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.064) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.048, $\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.041, $\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.062, $\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.073) ตามลำดับ

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 497)

ความคิดเห็น	แหล่งของ ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	1.231	3	0.410	1.425	0.235
	ภายในกลุ่ม	142.008	493	0.288		
	รวม	143.239	496			
2. ด้านการจัดดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.778	3	0.259	0.979	0.402
	ภายในกลุ่ม	130.690	493	0.265		
	รวม	131.469	496			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	4.986	3	1.662	4.311*	0.005
	ภายในกลุ่ม	190.087	493	0.386		
	รวม	195.073	496			
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3.573	3	1.191	1.991	0.114
	ภายในกลุ่ม	294.918	493	0.598		
	รวม	298.491	496			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.749	3	0.583	2.441	0.064
	ภายในกลุ่ม	117.750	493	0.239		
	รวม	119.499	496			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคลากร มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของ
นักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านบุคลากร
จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็น	ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/ อนุปริญญา	ปริญญา ตรีขึ้นไป
			3.42	3.53	3.47	3.56
ด้านบุคลากร	ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา ตอนต้น	3.42	-	0.058	0.920	0.024
	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	3.53	-	-	0.426	0.935
	ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/ อนุปริญญา	3.47	-	-	-	0.223
	ปริญญาตรีขึ้นไป	3.56	-	-	-	-

จากตาราง 14 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ในแต่ละ
ระดับการศึกษา นักท่องเที่ยวนั้นมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง
จังหวัดระยอง ด้านบุคลากร พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ
การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่
อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามรายได้เดือน (n = 497)

		ต่ำกว่า 10,000 บาท			10,001 - 15,000 บาท			15,001 - 20,000 บาท			20,001 - 25,000 บาท			25,000 บาท ขึ้นไป		
ความคิดเห็น		(n = 156)			(n = 136)			(n = 92)			(n = 67)			(n = 46)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ที่พัก		3.56	0.046	มาก	3.56	0.045	มาก	3.52	0.055	มาก	3.59	0.062	มาก	3.69	0.073	มาก
2. ด้านการจัด		3.38	0.046	ปานกลาง	3.41	0.043	มาก	3.37	0.047	ปานกลาง	3.41	0.055	มาก	3.51	0.079	มาก
ดำเนินการ																
3. ด้านบุคลากร		3.5	0.051	มาก	3.57	0.055	มาก	3.55	0.058	มาก	3.64	0.076	มาก	3.66	0.099	มาก
4. ด้านกิจกรรม		3.42	0.064	มาก	3.5	0.064	มาก	3.51	0.085	มาก	3.51	0.083	มาก	3.52	0.122	มาก
นันทนาการ																
รวม		3.46	0.043	มาก	3.5	0.04	มาก	3.47	0.046	มาก	3.55	0.063	มาก	3.59	0.07	มาก

จากตาราง 15 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท 20,001 - 25,000 บาท 25,000 บาท ขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.043, $\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.040, $\bar{x} = 3.47$, S.D. = 0.046, $\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.063, $\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.070) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.046, $\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.051, $\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.064) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 0.046)

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.045, $\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.043, $\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.055, $\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.064) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 0.055, $\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.058, $\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.085) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านการจัดดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.047)

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.062, $\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.055, $\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.076, $\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.083) ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 25,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.073, $\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.079, $\bar{x} = 3.66$, S.D. = 0.099, $\bar{x} = 3.52$, S.D. = 0.122) ตามลำดับ

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (n = 497)

ความคิดเห็น	แหล่งของ ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	0.919	4	0.230	0.794	0.529
	ภายในกลุ่ม	142.320	492	0.289		
	รวม	143.239	496			
2. ด้านการจัดดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.731	4	0.183	0.688	0.601
	ภายในกลุ่ม	130.738	492	0.266		
	รวม	131.469	496			
3. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	1.570	4	0.393	0.998	0.408
	ภายในกลุ่ม	193.503	492	0.393		
	รวม	195.073	496			
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.793	4	0.198	0.328	0.859
	ภายในกลุ่ม	297.698	492	0.605		
	รวม	298.491	496			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.834	4	0.208	0.864	0.485
	ภายในกลุ่ม	118.665	492	0.241		
	รวม	119.499	496			

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวงจังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามลักษณะการท่องเที่ยว (n = 497)

ความคิดเห็น	ไป-กลับ (n=374)			ค้างคืน (n=123)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.59	0.517	มาก	3.50	0.592	มาก
2. ด้านการจัดดำเนินการ	3.42	0.509	มาก	3.35	0.531	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร						
4. ด้านกิจกรรม	3.61	0.612	มาก	3.40	0.648	ปานกลาง
5. ด้านนันทนาการ	3.54	0.782	มาก	3.32	0.735	ปานกลาง
รวม	3.53	0.483	มาก	3.39	0.500	ปานกลาง

จากตาราง 17 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบ ไป-กลับ มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 0.483) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.500)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบ ไป-กลับ มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม นันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.517, $\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.509, $\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.612, $\bar{x} = 3.54$, S.D. = 0.782) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.592) ด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.531, $\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.648, $\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.735) ตามลำดับ

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขา
ชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามลักษณะการท่องเที่ยว
(n = 497)

ความคิดเห็น	ไป-กลับ (n=374)		ค้างคืน (n=123)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.59	0.517	3.50	0.592	1.557	0.121
2. ด้านการจัด ดำเนินการ	3.42	0.509	3.35	0.531	1.391	0.165
3. ด้านบุคลากร	3.61	0.612	3.40	0.648	3.243*	0.001
4. ด้านกิจกรรม นันทนาการ	3.54	0.782	3.32	0.735	2.745*	0.006
รวม	3.53	0.483	3.39	0.500	2.718*	0.007

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านคือด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดดำเนินการ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเที่ยวน้ำตก หากมีการเกิดอุบัติเหตุให้นักท่องเที่ยวสามารถส่งสัญญาณบอกเหตุให้กับเจ้าหน้าที่ได้ ควรมีลำโพงแจ้งจากประชาสัมพันธ์เพื่อบอกเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในอุทยานฯ
2. ด้านการจัดดำเนินการ ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมอุทยานฯ สูงเกิน ควรมีการปรับลดอัตราค่าธรรมเนียม ร้านอาหารน่าจะมีความหลากหลาย ควรเพิ่มเอกสารประชาสัมพันธ์ภายในอุทยานฯ ให้กับนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชมอุทยานฯ ควรเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณะ
3. ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอต่อการดูแลนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตก เพราะในการเดินขึ้นน้ำตกแต่ละชั้นค่อนข้างสูง
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ ควรเพิ่มสวนสัตว์เล็ก ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวได้ชม ควรหาวิธีการให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกรักอนุรักษ์ธรรมชาติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง เพื่อเป็นพื้นฐานแก่ภาครัฐใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และแก้ไขก่อให้เกิดประโยชน์แก่อนักท่องเที่ยว พัฒนาภูมิศาสตร์ที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุง พัฒนาการให้บริการที่ดี ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศ กระจ่ายรายได้เข้าสู่ชุมชน หน่วยงานสามารถรองรับนักท่องเที่ยว และเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ในด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ และด้านกิจกรรมนันทนาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ในด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ และด้านกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติ เขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ตั้งแต่เดือนมกราคม 2550 จนถึง เดือนกันยายน 2550 รวมทั้งสิ้นจำนวน 166,267 คน (ข้อมูลจากอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ได้มาโดยการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 497 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ขอเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน โดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน
5. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง จำนวน 500 คน ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 497 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.40

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง แบ่งเป็นความคิดเห็น 4 ด้าน คือ ด้านบริการสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการจัดดำเนินการ และ ด้านกิจกรรมนันทนาการ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) กำหนดความรู้สึกความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง ทั้ง 4 ด้าน โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบค่า t (t-test) ระหว่างกลุ่มเป้าหมายมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis) ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)
4. นำข้อมูลตอนที่ 3 มาสรุปแต่ละด้านและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง จำนวน 497 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และเป็นเพศหญิงจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 อายุของ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 15 – 25 ปี มีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 และกลุ่มอายุระหว่าง 26-35 ปี มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80 ส่วนผู้ที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุดจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ระดับการศึกษา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษา ประถม/มัธยมศึกษาตอนต้น 144 คน คิดเป็น ร้อยละ 29 และ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป 104 คน คิด

เป็นร้อยละ 20.90 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) / อนุปริญญา มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90 รายได้ต่อเดือน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 ถัดมาเป็นนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 และผู้ที่มีได้มากกว่า 25,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 และลักษณะการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไป-กลับ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 75.30 และมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืนจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง พบว่า

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดดำเนินการ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนันทนาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน
5. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง สามารถนำมาอภิปรายตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. การที่นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวงที่มีให้กับนักท่องเที่ยวเป็นลักษณะของการให้บริการทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกเพศหญิงหรือเพศชาย ส่งผลให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศวลีภรณ์ อรุณชัยรัตน์ (2549: 62) เรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้ใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศ” พบว่าผู้ใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศที่มีเพศที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราทิพย์ ธรรมสังคีติ (2546: 201) เรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ใช้บริการเรือสำราญอันดามันปรี้นเซสพบว่า ผู้ใช้บริการเรือสำราญอันดามันปรี้นเซสที่มีเพศและสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเรือสำราญอันดามันปรี้นเซสไม่แตกต่างกัน

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง สามารถรองรับได้ทุกกลุ่มอายุ เพราะมีกิจกรรมที่ครอบคลุมกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกช่วงอายุได้เป็นอย่างดี และนักท่องเที่ยวส่วนมากเข้ามาใช้บริการในลักษณะของครอบครัว กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเล่นน้ำตก การเดินชมธรรมชาติ และการปีนป่ายเขา ทำให้การบริการสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวทุกช่วงอายุได้ ซึ่งความคิดเห็นจึงน่าจะไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงษ์ กือสตาร์ (2548: 76) เรื่อง ความต้องการ ความพึงพอใจและปัญหาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยบริเวณเกาะเสม็ด พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปี วิเคราะห์ได้ว่าเป็นช่วงวัยรุ่นแสวงหาความท้าทายและแปลกใหม่จึงทำให้เกิดความพึงพอใจมาก คือได้ผจญกับสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานที่ท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ให้บริการกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกระดับการศึกษา ยกเว้นด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการให้บริการด้านการถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่ ที่ไม่ชัดเจนกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป นักท่องเที่ยวจึงมีความรู้สึกและมุมมองที่มีต่อการบริการด้านบุคลากรต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิยรัตน์ จุฬจำบก (2549: 112) เรื่อง ความคิดเห็น

ของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของศูนย์วิจัย และพัฒนาประมงน้ำจืดนครสวรรค์ในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เป็นมาตรฐานของกรมป่าไม้ นักท่องเที่ยวจึงได้รับการบริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ น้อยเส้น (2548:95) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรม พบว่า รายได้ไม่มี ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรม

5. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง แตกต่างกัน ด้านบุคลากร, ด้านกิจกรรมนันทนาการ และการให้บริการในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 โดยนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไป-กลับ จะมีระดับความคิดเห็นมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริการต่อนักท่องเที่ยวที่เลือกพักค้างคืนยังไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน แตกต่างกับการให้บริการในช่วงเวลากลางวัน เนื่องจากการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของทางราชการ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยดูจากสัดส่วนจำนวนของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไป-กลับ มากกว่า ลักษณะการท่องเที่ยวแบบค้างคืน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาเที่ยวในเวลากลางวัน และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง มีการกำหนดเวลาเปิด-ปิดการให้บริการของศูนย์บริการ ส่งผลให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งผลสรุปนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงษ์ ก้อยสตา (2548: 80) เรื่อง ความต้องการ ความพึงพอใจและปัญหาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยบริเวณเกาะเสม็ด พบว่า ความต้องการด้านการบริการจัดการของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับมาก แต่อาจจะทำให้เกิดความต้องการเพิ่มขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ผลจากกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่า มีเรื่องเดียวที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางคือ การตรวจสอบสัญญาณแจ้งเหตุเตือนภัยตามจุดท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง และเห็นควรให้มีการเพิ่มการตรวจสอบสัญญาณต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรมีแผนฝึกซ้อมแผนอพยพนักท่องเที่ยวหากเกิดเหตุฉุกเฉินให้กับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว หรือหาวิธีการอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถแจ้งเหตุได้ทันทีโดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่ อาจมีปุ่มกดสัญญาณที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถแจ้งเหตุได้เอง

2. ด้านการจัดดำเนินการ โดยรวมแล้วความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับปานกลาง แต่เรื่องที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือเรื่องจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายังไม่เหมาะสม เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่มีผลกระทบไปยังทุกครัวเรือน การพักผ่อนตามสถานที่ต่าง ๆ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจหรือเลือกที่จะไปยังสถานที่ใด จึงเห็นควรให้พิจารณาปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมในการเข้าชมอุทยานฯ ให้เหมาะสมมากขึ้น

3. ด้านบุคลากร เรื่องที่ได้คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุดคือเรื่องความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถปรับปรุงได้โดยการจัดการฝึกอบรมพนักงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเลือกแบบแผนการฝึกอบรมให้เหมาะสม และจัดส่งเจ้าหน้าที่ให้ได้รับการฝึกอบรมอยู่เสมอเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร และจากสมมติฐานพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นต่อบริการด้านบุคลากรที่ไม่เหมือนกลุ่มปริญญาตรีขึ้นไป ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมทุกกลุ่ม การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวทุกระดับการศึกษา อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบค้างคืนที่มีความคิดเห็นต่อบริการด้านบุคลากร ในระดับที่น้อยกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับก็เช่นกัน ควรเพิ่มการบริการด้านบุคลากรให้เหมาะสมมากขึ้นสำหรับการให้บริการในเวลา กลางคืน เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ ความน่าสนใจ/ตื่นเต้น/ท้าทายของกิจกรรม, ความสนุกสนาน/เพลิดเพลินของกิจกรรม และความแปลกใหม่ไม่ซ้ำซาก จำเจของกิจกรรม เป็นเรื่องที่อยู่ภายในอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติม เนื่องจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวให้คะแนนเรื่องดังกล่าวน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ จึงเห็นควรเพิ่มสนามเด็กเล่นให้กับเด็กเล็ก และควรเพิ่มความหลากหลายในกิจกรรมเสริมด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการผจญภัย การไต่เชือก การไต่หน้าผา ฯลฯ ให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซากจำเจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติอื่นๆ
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ รัตนหล. (2547). ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจการเกษตร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฬารัตน์ น้อยเส้น. (2548). ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจการเกษตร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์ ผ่องศรี. (2530). นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). จิตวิทยาการบริหารอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. (2542). การจัดการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูลีพร ไกรเวียง. (2531). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจการเกษตร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ญะมาศ อุทกศิริ. (2549). งานบริการท่องเที่ยว . โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- ณรงค์ฤทธิ์ หวังพัฒนพาณิชย์. (2546). พฤติกรรมและความพึงพอใจการท่องเที่ยวแบบผจญภัยของนักท่องเที่ยวไทย กรณีศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี. (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อ วิทยุทัศน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทนา ลิ้มประยูร. (2537). มูลค่าอุทยานแห่งชาติ กรณีศึกษาเกาะเสม็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจการเกษตร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2534). วิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิชญาพรินต์ติ้ง.

- ประภัสสร ศรีภักดี. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการและกิจกรรมนันทนาการของคำฝักนักศึกษาวิชาทหารเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปฐมพงษ์ ก้อนดาร์. (2548). ความต้องการ ความพึงพอใจ และปัญหาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยบริเวณเกาะเสม็ด. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ ชนินทรีย์ทรวงศ์. (2543). การศึกษาเบื้องต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่สวนป่าทุ่งเกวียน-ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรา ลาภลือชัย. 2546. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฟอง เกิดแก้ว. (2532). โครงการพลศึกษา สุขศึกษาและนันทนาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ภูวดล จันทรศร. (2539). ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยวิธีใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มัลลิการ์ ทันรังกา. (2548). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพบริเวณอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ยศวีร์ ยุกตะนันท์. (2547). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โยธิน ศันสนยุท และ จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2539). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นักพิมพ์ส่งเสริมวิชาการ.
- รัตนา จันทโย. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่วังก์และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาอุทยานและนันทนาการ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เลิศวลีภรณ์ อรุณชัยรัตน์. (2549). ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้ใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านนันทนาการ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราทิพย์ ธรรมสังคีติ. (2546). ทักษะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ใช้บริการเรือสำราญอันดามันปริ้นเซส. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรัชญ์ คงคะจันทร์. (2524). หลักการส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณ วทัญญู. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์โอเดียนสโตร์วัฒนา เพ็ชรวงศ์. (2542). พฤติกรรมและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. (2520). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพรวพิทยา.
- สุภาพ บุญไชย. ภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย. เว็บไซต์ www.wbc.msu.ac.th
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาต. (2541). คำบรรยายการจัดการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ชัยศิริการพิมพ์.
- เสรี วงษ์ไพจิตร. (2534). จุดหักเหอุตสาหกรรมชนวนให้เกิดกระบวนการนิเวศวิทยาทางกลางเมือง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เสริมพันธ์ สาริมา. (2544). การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านนันทนาการ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีสุรารงค์ ทิณะกุล, สมจิตร รัตนอุดมโชค, ทราศักดิ์ นิธิปรีชา, สมศักดิ์ เทศสวัสดิ์วงศ์ และ เวชชัย สังข์สาย. (2542). การคิดและการจัดสนใจโครงการพัฒนาเพื่อการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา. ธีรดีเอฟเอ็นดูเคชั่น. กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2543). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- อารมณ นาวากาญจน์. (2541). โปรแกรมสนันทนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อัมรา รัตนากร. (2547). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.).
- อุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2549). แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว.
- อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. (2550). สรุปรายงานประจำปีอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง. เอกสารสรุปรายงานประจำปี.
- Boo, Elizabeth. (1991, March). *Planning for Eco-tourism*, Park. 2(3): 4-8.
- Chaplin, J.P. (1984). *Dictionary of Psychology*. Reapaine book.
- Ellis, T. and Noton, R.L. (1998). *Commercial Recreation*. St. Louis, MO: Time Mirror/Mosby.
- Elian, Ruth. (1984, April). *Satisfaction of Tourist in Private Park and Recreation in New York W.*, Dissertation Abstract International. 44(10): 30-40.
- Swarbrooke, John. (1999). *Consumer Behavior in Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Krejcie, Robert V. Morgan Daryle W. (1970, Autumn). *Determining Sample Size for Research Activities*, Educational and Psychological Measurement. 30 (3): 607-610.
- McInosh. RW and C.R. Goeidner. (1986). *Tourism Principles, Practices, Philosophies*. 5 th New York : John Wiley & Son. Inc.
- Wroom, W.H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley & Sons.
- Wolman, Benjamin B. (1973). *Dictionary of behavioral science*. Van Norstand: Reinheld
- Remmer, H.H., H.L., Gage and J.Francis Rummel. 1965, *Introduction to Opinion and Attitude*, Haper and Brothers Publisher, New York.
- Kolesnik, W. L. (1970). *Educational Psychology*. (2d ed.). New York: McGraw-Hill Book Co.
- Nunnally, J.G., Jr. 1959. *Test and Measurement Assessment and Prediction*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Osdamp, S. 1977. *Attitude and Opinions*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Maier, N. R. 1955. *Psychology in Industry*. Boston: Houghton Mifflin Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ	นายจุมพล ลัมพาภิวัฒน์
ตำแหน่ง	หัวหน้าภาควิชาสันตนาการ
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชื่อ	นางกนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชื่อ	นายทรงพล ต่อณี
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชื่อ	นายเสริมพันธ์ สาริมาณ
ตำแหน่ง	หัวหน้า
สถานที่ทำงาน	อุทยานแห่งชาตืเขาชะเมา – เขาวง จังหวัดระยอง
ชื่อ	นายเรืองศักดิ์ ทีฆะสุข
ตำแหน่ง	นักวิชาการ
สถานที่ทำงาน	กรมป่าไม้ กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของ อุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ระบบการจัดการให้บริการ เพื่อพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับและให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านกรอกแบบสอบถามให้ครบทุกขั้นตอนเพราะข้อความจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของ
อุทยานแห่งชาติเขาสะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

1. ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านการจัดดำเนินการ
4. ด้านกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ขอขอบคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถาม

ศิริพร เกื้อกุลธเนศ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวทั่วไป

คำชี้แจง โดยกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับช่องที่ต้องการ

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 15 – 25 ปี

☐ 26 – 35 ปี

☐ 36 – 45 ปี

☐ 46 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา

☐ปริญญาตรีขึ้นไป

4. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท

☐ 10,001 – 15,000 บาท

☐ 15,001 – 20,000 บาท

☐ 20,001 – 25,000 บาท

☐ มากกว่า 25,000 บาท

5. ลักษณะการท่องเที่ยว

☐ ไป – กลับ

☐ ค้างคืน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการให้บริการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

จังหวัดระยอง

คำชี้แจง โดยกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับช่องที่ต้องการ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
<u>ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก</u>					
1. สภาพแวดล้อมภายในอุทยานมีความสวยงามบรรยากาศดี					
2. สถานที่ภายในอุทยานมีความสะอาดเหมาะแก่การท่องเที่ยว					
3. สถานที่ภายในอุทยานมีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ					
4. จำนวนบ้านพักภายในอุทยานมีมากพอและเหมาะสม					
5. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีเพียงพอ แข็งแรง สมบูรณ์					
6. สถานที่จอดรถมีความสะดวก เพียงพอ					
7. มีการตรวจสอบสัญญาณแจ้งเหตุเตือนภัยตามจุดท่องเที่ยวภายในอุทยาน					
8. มีระบบการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวภายในอุทยาน					
<u>ด้านการจัดดำเนินการ</u>					
1. ค่าธรรมเนียมในการเข้าอุทยานมีความเหมาะสม ยุติธรรม					
2. ห้องน้ำ ห้องสุขา มีความสะอาดเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย					
3. ป้ายบอกเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานมีมากและชัดเจน					
4. ร้านค้า อาหาร เครื่องดื่ม สะอาดถูกสุขลักษณะ					
5. ราคาอาหารได้มาตรฐานและเหมาะสม					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
6. ที่ตั้งอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมเห็นเด่นชัด					
7. มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา					
8. ศูนย์บริการมีการตกแต่งภายในอาคารเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเข้าชม					
9. มีเอกสารการให้เพิ่มความรู้ และสัตว์ป่าที่น่าสนใจไว้ให้นักท่องเที่ยวศึกษา					
10. มีเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลแก่นักท่องเที่ยว					
11. มีเอกสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เพื่อประกอบการเข้าชมอุทยาน					
ด้านบุคลากร					
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพ และต้อนรับเอาใจใส่เป็นอย่างดี					
2. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการสอบถามข้อมูล ภายในอุทยานฯเป็นอย่างดี					
3. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว					
4. บุคลิกภาพและการแต่งกายของเจ้าหน้าที่เหมาะสมแก่การให้บริการ					
5. เจ้าหน้าที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน					
6. จำนวนเจ้าหน้าที่ภายในอุทยานฯ เพียงพอแก่การดูแลนักท่องเที่ยว					
ด้านกิจกรรมนันทนาการ					
1. นักท่องเที่ยวเกิดอารมณ์สุข รู้สึกผ่อนคลาย					
2. กิจกรรมมีความน่าสนใจ/ตื่นเต้น/ท้าทาย					
3. กิจกรรมมีความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน					
4. นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
5. นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและช่วยกัน ดูแลรักษาธรรมชาติ					
6. นักท่องเที่ยวได้รับความแปลกใหม่ไม่ ซ้ำซาก จำเจ					

ตอนที่ 3

1. ข้อเสนอแนะ ด้านสถานที่ ที่พัก อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ ด้านการจัดดำเนินการ

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ ด้านกิจกรรมนันทนาการ

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางศิริพร เกื้อกุลธนาศ
วันเดือนปีเกิด	10 กุมภาพันธ์ 2510
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/1018 หมู่บ้านธารารมณี ถนนราษฎร์พัฒนา แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	หัวหน้าแผนกบุคคล/ธุรการ
สถานที่ทำงาน	กลุ่มบริษัทสหยูเนี่ยน บริษัทยูเนี่ยนไฟโอเนียร์ จำกัด (มหาชน) จ. 1 หมู่ 13 ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	ประถมศึกษา (ป.6) โรงเรียนวัดบางสะแกใน
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) โรงเรียนบางขุนเทียนวิทยา
พ.ศ. 2528	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2541	คณะบริหารธุรกิจ (บธ.บ.) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
พ.ศ. 2551	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ